PUBLISHED AND DISTRIBUTED UNDER PERMIT (NO. 895) AUTHORIZED BY THE ACT OF OCTOBER 6, 1917, ON FILE AT THE POST OFFICE OF NEW YORK, N. Y. By Order of the President, A. S. Burleson, P. M. Gen.

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

Velja za celo leto..... $6.00
Za pol leta..... 3.00
Za New York celo leto..... 6.00
Za inozemstvo celo leto..... 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT — Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. — TELEFON 4687 CORTLANDT

NO. 85. — ŠTEV. 85. — NEW YORK, SATURDAY, APRIL 10, 1920. — SOBOTA, 10. APRILA, 1920. — VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

FRANCOZI IMAJO DOKAZE O NEMŠKI ZAROTI

FRANCOZI SO BAJE ZAPLENILI DOKUMENTE, KI KAŽEJO, DA SO SE MILITARISTI HOTELI POLASTITI VLADE TER UDARITI NATO NA FRANCIJO. — REVOLUCIJA NAJ BI ŠLA PRED INVAZIJO FRANCIJE. — 14 MILJONOV MARK ZA PROPAGANDO. — POROČA WALTER DURANTY.

Frankfurt, Nemčija, 9. aprila. — Brezbrižnost, ki je pomešana z radovednostjo, je glavna točka stališča prebivalcev Frankfurta napram francoski okupaciji. Kjerkoli se vstavi kak francoski častnik ali kak oddelek vojakov, takoj se zbere krog njega velika množica, ki strmi vanj s široko odprtimi očmi in odprtimi ustmi.

Že nekaj časa sem je bilo opaziti v Frankfurtu prijazno razpoloženje napram Francozom od strani delavcev, kar je bilo pripisovati v glavnem agresivnemu nastopu nemške državne brambe ter varnostne policije.

Neki oddelek zadnje imenovane je patruliral po mestu pred tremi tedni, ko je prišla vest o revoluciji dr. Kappa. Policija je takoj namerila svoje puške na množico ter se obnašala zelo izzivalno. Na sličen način je tudi neki častnik državne brambe na trgu pred železniško postajo pomeril s karabinko na vsakega v množici, ki je kričali ali druga demonstriral. V enem slučaju je res ustrelil, a ni nikogar zadel.

V številnih krajih, katere so Francozi zasedli, so jih vprašali ljudje, če bodo dovolili nemški državni brambi priti noter. Ko so dobili nikalen odgovor, so kazali prebivalci vsa znamenja veselja in splošno je razširjena vest v tem okraju, posebno pa med delavci, da čakajo nemški militaristi le prilike, da ponove poskus, ki se jim je pred tremi tedni pjonesrečil. Takrat se je cela nakana izjalovila vsled generalne stavke. Pri novem poskusu pa hočejo krvavo obračunati z delavci, da vnaprej preprečijo možno opozicijo. To je natančno ista taktika, katere so se poslužili ruski reakcijonarci po poskušeni revoluciji leta 1905. Spomladi leta 1906 je vprizoril general Rennenkampf v baltiške province ekspedicijo ter izstrebil tam z ognjem in mečem vse radikalne organizacije.

Isto skušajo storiti sedaj tudi nemški reakcijonarci.

Francozi imajo v rokah absolutne dokaze, da presega število vladnih čet v Ruhr okraju za veliko število vojakov, katere so smeli imeti Nemci tam na temelju mirovne pogodbe ter poznejših protokolov.

Neki bataljon takozvane varnostne policije je imel tri baterije artilerije opremljene s štiriinčnimi topovi, baterijo težkih metalcev min, 47 težkih strojnih pušk poleg navadnih pušk in avtomatičnih pištol, katere so nosili vsi člani tega bataljona. Ta bataljon je bil sestavljen izključno iz počastnikov prejšnje nemške armade. Četa kot taka je predstavljala izvrstno ogrodje za takojšnje mobiliziranje in izvežbanje velike vojaške sile.

Francozi so zaplenili dokumente, ki dokazujejo preko vsakega dvoma, da je nemška militaristična stranka izdelala vse načrte, da se polasti kontrole v notranjosti Nemčije, povzroči nato revolucijo v Franciji ter udari proti zapadu v namenu, da dobi nazaj kar je bila izgubila tekom vojne. Francoski agenti so iznašli, da je bila svota 14 miljonov mark poslana preko Ženeve v Pariz tekom pretekle spomladi in da je bila ta svota namenjena za boljševiško propagando. Ko so zasledovali izvor tega denarja, niso zadeli na nemške komuniste, temveč na milistaristično stranko, ki je s temi denarnimi sredstvi povzročila velike izgrede v Parizu dne 1. maja ter upala doseči še več.

Govoril sem tukaj in v Mainzu z visokimi francoskimi častniki, ki so bili silno presenečeni vspričo misli, da Amerika ne spoznava, kako snuje nemška militaristična stranka osveto.

Izjavili so: — Mi imamo pozitivne dokaze, mi vemo, da skuša ta stranka obnoviti Kappovo revolucijo ter uničiti vse, kar je liberalnega, republkanskega in mirnega v tej deželi.

Jaz sem odgovoril:

— Napaka je na vaši strani, ker ne objavite dejstva, ki so znana. Nemci imajo veliko propagando glede svojih dobrih namenov in glede vaše ostrosti, ter ne morete pričakovati, da bi stala Amerika popolnoma na vaši strani, če ničesar ne poveste. Danes sem govoril z županom v Frankfurtu, ki je priznal, da je francoska okupacija tako malo nadležna kot sploh more biti vojaška okupacija. Pritožil se je radi prepovedi rabe telefona in brzojava, vendar pa priznal, da se Francozi ne vmešavajo v notranjo upravo mesta.

Dosedaj niso dvignili nobenih kontribucij ter se obnašajo povsem drugače kot so se obnašali Nemci v belgijskih in francoskih mestih.

Amerikancem se seveda zdi povsem naravno, da je stvar taka. Francozom pa je še vedno zelo živo v spominu, kaj so počeli Nemci v Lille in drugih francoskih mestih in v primeri s tem je njiju rezerviranost vzvišena nad vso hvalo. Pravijo, da bodo zapustili Frankfurt takoj, kakorhitro bodo nemške državne čete izpraznile Ruhr okraj.

Edwy B. Reid, publikacijski načelnik v poljedelskem departmentu.

Enver bej, najbolj prefrigani turški diplomat.

NADALJNE ČETE V OKUPACIJSKO ZONO

Francozi se pritožujejo nad policijo v Frankfurtu. — Okupacija baje ne bo dolgo trajala.

Berlin Nemčija, 9. aprila. — Po zadnjih poročilih je poveljujoči general v okupacijskem okraju izdal povelje, da morajo vsi Nemci pozdravljati francosko zastavo in francoske častnike.

V slučaju, da bi se kje pojavil kak nered, bo nastopil z vso odločnostjo.

Ves dan so prihajale nove francoske čete v okupacijsko zono. Železniški promet med okupacijskim ozemljem in ostalo Nemčijo je prekinjen.

Iz Strassburga poročajo, da neprestano prihajajo nove čete preko Rena.

Frankfurt, Nemčija, 8. aprila. — Tukajšni poveljujoči general je obtožil policijskega načelnika mesta Frankfurta, da policija ne izpolnuje natančno svoje naloge. Namesto, da bi storili vse, kar je v njihovi moči — pravi general — se policisti zelo brezbrižno obnašajo, ter dovoljujejo množici vprizarjati demonstracije.

Nadalje je pozval policijskega načelnika, naj takoj uvede preiskave ter naj o uspehih te preiskave izdela do sobote natačno poročilo.

Tako so naprimer prebivalci vrgli nekega francoskega vojaka z bicikla ter mu odvzeli revolver.

Vsak tak dogodek se bo v bodoče smatral kot napad na francosko armado.

Frankfurt, Nemčija, 8. aprila. Ker je prišlo v sredo tukaj do ostrih nemirov, je bila uvedena stroga preiskava. Neki francoski vojak je izjavil pred sodiščem: — Videl sem, kako se je zbirala množica ter sem bil prepričan, da bo prišlo do nemirov. Nameril sem svojo strojno puško, ki je pa "slučajno" začela fukcijonirati.

Vojaku se ni nič zgodilo. Vojaška oblast ga je samo posvarila, naj bo v prihodnje bolj oprezen.

Francozi so nabili dve proklamaciji, v katerimi je rečeno, da vesti, o preklicu vojnega stanja niso resnične. Vojno stanje je še vedno v veljavi in bo vsak, kdor bo povzročil kak nered, strogo kaznovan.

V sredo so francoski vojaki ranili dve ženski.

DOBIČKANOSNI "MOONSHINE"

Hribovci iz Georgije deponirajo v bankah več denarja kot so ga slednje voljne in pripravljene sprejeti

Washington, D. C., 9. aprila. — Prosperiteta je postala tako splošna v gotovih moonshine okrajih Georgije, da so banke direktno vznemirjene ter spravljene v veliko zadrego.

— Pred kratkim je neka banka v Dawsonville, v nekem gorskem mestecu, ki šteje nekako 200 prebivalcev in ki leži več kot dvajset milj od železnice, objavila, da bo plačala po štiri odstotke za depozite. Na ta oglas je prišlo v banko toliko ljudi z denarjem, da je morala banka, ki je vedela, da ne bo v stanu tako hitro posoditi denar dobičkanosno kot je prihajal noter, naprositi ljudi, naj ne prinašajo več denarja v banko, — je izjavil kongresnik Bell, ki ima v svojem okraju veliko hribovcev.

— Kljub vsem zveznim carinskim uradnikom niso ti hribovci nikdar prenehali kuhati žganje, — je rekel nadalje. — Pred nekaj časa so postale ječe tako polne, da je bilo treba poslati jetnike v drugo ječo. Jetniki so povedali jetničarju, da bi bili radi svoj kruh iz koruzne moke, ker ne morejo prenesti biskvitov.

Ječar, ki je bil dobrodušen človek, naj jim da vsaki dan koruzni kruh mesto biskvitov. Ti dečki so vzeli koruzni kruh ter delali s pomočjo piskra za kavo žganje prav v ječi, kjer so bili zaprti radi kršenja zvezne postave.

RESOLUCIJA GLEDE SKLENITVE MIRU JE BILA SPREJETA

Tudi nekaj demokratov je glasovalo za sprejem resolucije. — 150 glasov je bilo proti.

Washington, D. C., 9. aprila. — Republikanci so dali na glasovanje predlogo, naj se proglasi mir z Nemčijo in naj se odpravi večinoma vse naredbe, ki so bile veljavne tekom vojne.

Resolucija je bila sprejeta v poslanski zbornici z 242 glasovi, dočim je bilo oddanih proti resoluciji 150 glasov. Dva poslanca še nista glasovala.

Prihodnje dni se bo vršilo glasovanje v senatu.

Za resolucijo je glasovalo tudi dvaindvajset demokratov, dočim sta bila proti resoluciji samo dva republikanca.

Debata se je začela ob enajstih dopoldne, ter je trajala do poznega večera.

Največ je imel povedati republikanec Kitchin iz Severne Karoline, ki se je bil tako razburil, da je po debati omedlel. Zdravniki so izjavili, da ima lahak mrtvoudni napad.

ITALJANSKE ČETE V STAVKARSKEM OKRAJU.

London, Anglija, 9. aprila. — Italijanske čete so bile poslane v Viareggio, Carrara in Massa, v pokrajino velikih kamenolomov, kjer se pridobiva slavni mramor na zapadni obali Italije. Tozadevno poročilo je dobila Central News. Glasi se, da razmišljajo voditelji italjanske socijalistične stranke o razširjenju celega stavkarskega gibanja.

MIROVNA RESOLUCIJA V KONGRESU.

Washington, D. C., 9. aprila. — Poslanska zbornica je danes koncentrirala se svoje sile na mirovno resolucijo ter je pripravljena končati z akcijo ter poslati predlog senatu še predno bo konec sedanjega zasedanja. Več kot polovica članov te ali one strani se je oglasilo tekom včerajšnjega dneva in na temelju posebne določbe se bo debata končala glede sprejema te resolucije. Nekateri demokrati so že sedaj podpirali določbo ter je pričakovati, da bo glasovalo za resolucijo še več demokratov, ko bo prišlo do končnega glasovanja.

POZOR!

Rojake opozarjamo na zanimivo serijo člankov "Ko JE RAZPADALA AVSTRIJA", ki bodo zanaprej izhajali na peti oziroma tretji strani našega lista.

Uredništvo.

Važno za potnike.

Parnik, ki bi imel odpluti iz New Yorka v Trst 15. aprila, je preklican. Prvi parnik, ki odpluje prihodnje dni v Trst, je "Belvedere" in sicer 1. maja; parnik "President Wilson" pa 8. maja.

To naj vpoštevajo posebno oni, katerim smo na njihovo vprašanje odgovorili, da odpluje 15. aprila en parnik v Trst.

Frank Sakser.

LAHI SO SE BAJE SPORAZUMELI Z JUGOSLOVANI

REKA IN OPATIJA NAJ POSTANETA ITALJANSKI. — JUGOSLOVANI NAJ BI DOBILI SKADER IN VOLOSKO. — PREDSEDNIKA WILSONA NI NIHČE VPRAŠAL ZA SVET. — GENERALNI ŠTRAJK NA REKI.

Ženeva, Švica, 8. aprila. Iz Trsta poročajo, da je prišla italjansko-jugoslovanska komisija, ki je razpravljala o jadranskem vprašanju do sporazuma glede meja med obema državama. Reka naj bi pripadla Italiji.

Jugoslovani bi dobili Sušak, Canale della Fiumara, pristanišče Baroš ter pristanišče Volosko. Opatija naj bi bila italjanska, zakar bi dobili Jugoslovani v zameno Skader.

D'Annunzio je bil odločno proti temu sporazumu. Ulogo posredovalca je igral Lloyd Georyge. Predsednika Wilsona ni nihče vprašal za svet.

(To poročilo objavljamo kot je bilo natisnjeno v angleških listih. Njegova vsebina je le malo vrjetna. Op. ur.)

Trst, Italija, 8. aprila. — Na Reki je bil danes proklamiran generalni štrajk. Mesto je brez vode in razsvetljave. Delavci zahtevajo izboljšanje živilskega položaja, cene, kakoršne so bile pred okupacijo in boljše delavske pogoje. Reško pristanišče je vedno zablokirano.

STAVKE NA ITALJANSKEM.

Bologna, Italija, 8. aprila — Enrico Malatesta, anarhistični voditelj, je dospel semkaj ter prevzel vodilno ulogo v stavki, ki je že nekaj časa sem resno ogrožala industrijalno ni trgovsko življenje. On vodi gibanje, kojega cilj je razširiti stavko po celi deželi, a dosedaj so le železniški uslužbenci v Pisi in Leghorn sledili njegovim načrtom. Anarhistični list v Milanu, katergea kontrolira Malatesta, je proglasil generalno stavko, a dosedaj se ni pokazalo še nič, kar bi kazalo, da mu delavstvo sledi v tem pozivu.

Gledišča, kinogledišča tvornice in prodajalne tukaj so zaprte. Noben list ne izhaja, a vojaški inženirji so zopet obnovili plinovo, vodno in električno službo, ki je bila za nekaj časa prekinjena.

London, Anglija, 8. aprila. — Soglasno z neko brzojavko iz Rima na Exchange Telegraph je bila proglašena splošna ali generalna stavka.

DENIKINOVI VOJAKI ZAPUŠČAJO KRIM.

London, Anglija, 9. aprila. — Danes je dospelo iz Moskve sledeče poročilo:

— V najkrajšem času bo vsa Denikinova armada zapustila Krim na parnikih.

Vojaki se nočejo več boriti.

WASHIGTONU PRETI NEVARNA EPIDEMIJA.

Washington, D. C., 9. aprila. — Washingtonu preti resnična nevarnost od strani one čudne bolezni, katero imenujejo spalno bolezen. Distriktne zdravstvene oblasti so zaznamovale dosedaj šest slučajev te zavratne bolezni ter so uvedle preiskavo, da doženejo, če ni še kaj nadaljnih slučajev, ki niso bili še pripravljeni.

Oblasti niso direktno vznemirjene, a se vendar poslužujejo skrajne čuječnosti.

MIROVNA POGODBA Z BOLGARSKO.

Ottawa, Canada, 9. aprila. — Canadski senat in poslanska zbornica sta formalno ratificirala ali odobrila mirovno pogodbo z Bolgarsko. Deklaracija določa uveljavljenje stanja miru med obema deželama, kakorhitro bi tri izmed zavezniških ali z njimi zvezanih sil odobrile mirovno pogodbo. —

Canadski parlament se ne bo lotil pogodbe med Ameriko, Anglijo in Francijo, dokler ne bodo Združene države vprizorile glede tega definitivne akcije.

OBREGON BAJE V JEČI.

El Paro, Texas, 9. aprila. — Nepotrjena poročila iz Mexico City, da je bil vržen tam v ječo general Obregon, so povzročila včeraj zvečer veliko razburjenje v tukajšnih krogih.

Poslujoči konzul Sandoval je izjavil, da je poročilo neutemeljeno. Soglasno z najnovejšo oficijelno informacijo, katero je dobil iz glavnega mesta, je nastopil general Obregon v sredo pred vojnim sodiščem kot priča v procesu proti ustaškemu voditelju, generalu Roberto Cejeda.

DENARNE POSILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO

Izvršujemo denarne izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je zasedeno po italjanski armadi.

Jamčimo ali garantimamo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir	....	$ 2.80
100 lir	....	$ 5.30
300 lir	....	$15.00
500 lir	....	$25.00
1000 lir	....	$49.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft

TVRDKA FRANK SAKSER

Premislite dobro, komu boste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane zapreke starim izkušenim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljatve se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

300 kron	.... $2.70	1,000 kron	.... $ 8.50
400 kron	.... $3.60	5,000 kron	.... $41.50
500 kron	.... $4.50	10,000 kron	.... $83.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER.
Vstanovljena leta 1893.

"GLAS NARODA"
SLOVENIAN DAILY
Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(a corporation)
FRANK SAKER, President LOUIS SENEDIK, Treasurer
Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"Glas Naroda" izhaja vsak dan izvzemši nedelj in praznikov.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado	Za štiri mesece	$5.00
	Za šestri leta	$4.50
	Za New York City	$6.00
Za pol leta	Za inozemstvo	$7.00

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued every day except Sundays and Holidays
Subscription yearly $6.00
Advertisement on agreement
Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.
GLAS NARODA
82 Cortlandt Street, Borough fo Manhattan, New York, N.Y.
Telephone: Cortlandt 2876

Problem farmskega delavca.

Sedaj, ko se bliža spomlad, prihaja zopet na površje vprašanje farmskega delavca. Delavcev na farmah primanjkuje, ker so ure na farmah dolge. Tako pravi, prvi, ki se je pečal s tem vprašanjem. Neki drugi, ki trdi, da se je istotako resno posvetil proučevanju tozadevnih razmer, pa pravi, da je dvanajst, štirinajst ali celo šestnajsturno dnevno delo na farmah bajka. Neki nadaljni raziskovalec te prikazni, ki se istotako resno peča s to zadevo, pa pravi, da je stališče delavca na farmah tako nizko in da uživa tak delavec tako majhen ugled, da gre rajše v mesto ter dela tam v kakem hlevu. Farmer je edini delodajalec, ki ima toliko zdravega človeškega razuma, da se ne sramuje sedeti pri isti mizi s poštenim delavcem ter vedno postopa s svojim najetim človekom kot s sebi enakim, — pravi četrti, ki je tudi razmišljal o tem problemu.

O vseh teh stvareh so razmišljali v zadnjem času možje, ki se zanimajo za problem dela na farmah in list National Stockman and farmer je pred kratkim priobčil opazovanja nekaterih teh izvedencev. Neki D. D. Snider izjavlja glede enakosti med delodajalcem ter uslužbencem na farmi naslednje:

— Gotovo dela kredit farmerju, da smatra svoje uslužbence po navadi za člane svoje družine ter temu primerno postopa z njimi in čeprav je najti brez dvoma izjeme, je to pravilo splošno po celi deželi in pomanjkanje nasprotnega dejstva je eden najmanjših vzrokov pomanjkanja farmskih delavcev.

Anekdota, ki je bila pred kratkim objavljena v nekem listu, nam pojasnjuje stališče delavcev ali uslužbencev v družini farmerja. Eden izmed prvih governerjev države Vermonta je bil farmer, ki je imel obširno posestvo, katero je osebno nadzoroval. Imel je zaposlenih precej ljudi, ki so delali zanj. V času, ko je služil državi kot governer, je prihajal na svojo farmo ter vzel s seboj svojo družino, ko je prišel čas žetve. Dočim je on nadzoroval delo na poljih, je njegova žena nadzorovala pripravljanje jedil za delavce. Ko je prišel čas za obed ali večerjo, so delavci sedli k isti mizi kot governer in njegova družina. Ob neki žetvi je prišlo večje število gostov na farmo governerja iz glavnega mesta in ti so bili zelo presenečeni in celo škandalizirani vspričo demokratičnih navad governerjeve družine. Po obedu so hoteli izvedeti od governerjeve žene, če se smatra za enako z najetimi delavci.

— No, — je rekla, — na to še nisem nikdar mislila. — Po kratkem premisleku pa je dostavila v namenu, da ublaži mučnost položaja:

— Prihodnjič bomo mi počakali, dokler oni drugi ne končajo z obedom.

Na povsem nasprotni strani plota pa je naslednja dopisnica, ki se je podpisala: — Deklica, ki ve.

— Z velikim zanimanjem sem čitala razprave glede najete pomoči tem vam hočem predložiti povsem drugačno plat cele zadeve, katero je očividno vsakdo pregledal. Ali ne smatra noben med vami to stvar za vredno upoštevanja? To je način, kako se postopa z najetim človekom ter njegovo družino od strani sosedov, v kojih sredi se živi.

Mi se pritožujemo sedaj, ker ne moremo dobiti pridnih, zanesljivih ljudi, ki bi delali za nas. Rada bi vedela, koga napaka je, da so stvari take. Svetovala bi vam, da spoznate človeka, predno ga obsodite. Mislim, da vam lahko nudim primeren vzgled tega, kar mislim, v naslednjem:

— Vzemimo mestnega človeka, ki je bil deležen dobre vzgoje in kojega žena je istotako dobro vzgojena in ki hočeta obo istotako dobro vzgojiti svoj otroke. Ta mož je živel, predno se je oženil, na farmi ter je dejanski zrastel na farmi. Bil pa je prepričan, da bodo imeli njegovi otroci boljše in večje prilike v mestu kot pa na deželi. Vsled tega jed obil dobro službo v mestu in tam je živel, dokler niso otroci napol odrasli. Lahko je bil ponosen na te svoje otroke. Bili so med prvimi v šoli ter se družili le z dobrostoječimi otroci.

Sedaj pa najdemo istega moža v malo zavidanja vrednem položaju. Iz tega ali onega vzroka je izgubil denar, katerega je imel. Eden njegovih otrok je bil slabega zdravja in edina stvar je, ki bi zagotovila ozdravljenje, bi bilo življenje na deželi. Oče je vsled tega končno sklenil iti na deželo ter delati na mesec. Njegova družina je bila razveseljena, kajti obetala si je veliko veselja od življenja na farmi. Malo pa je sanjala o tem, kar jo je čakalo.

Tako najdemo to družino v zgodnji spomladi v občini, ki je oddaljena nekako dvajset milj od mesta, v katerem je družina preje živela. Delodajalec je zadovoljen s svojim uslužbencem. Otroci gredo v šolo v naslednji jeseni in zopet so prvi učitelji jih ljubijo. Grdo pa postopajo z njimi drugi šolski otroci. Zakaj? Ker so otroci najetega delavca. Sosedje se ne oglašajo pri njegovi ženi ter nočejo imeti nobenega opravka z njo. Če smo popolnoma odkritosrčni, ali ni ta ena ostalim popolnoma enaka ali celo višje stoječa? Zakaj pa je ne uvažujejo? Ker je žena najetega človeka.

Tako bi lahko šli naprej brez konca in kraja. Pa zakaj govoriti še več? Kdo more z besedami slikati čustva te občutljive družine na način, da bi se storilo pravico tem čustvom?

Predno grem nadalje, hočem povedati, da znam upoštevati izjeme k stanju kot je opisano zgoraj.

Ali je vsled tega čudno, če ne morejo farmerji dobiti ljudi, ki razumejo delo ter bi radi delali na farmah?

Mr. Snider, prvo navedeni poročevalec, nasprotuje tudi onim, ki smatrajo življenje na farmah za neprtrgano tlako.

— Mož, ki dela deset ur na dan na farmi, opravi zadovoljivo dnevno delo za deset farmerjev izmed desetih. Tekom treh letnih časov je dosti dni, ko ne more izvršiti toliko dela od jutra do večera in še več takih dni je v preostalem delu leta, ko vreme ne dovoljuje takega dela. Zavedamo se, da so bili nekateri brezobzirni z resnico glede te zadeve izza zadnjih stavk ter so skušali dokazati, da je ugotovljeno pravilo pri farmerjah delati po dvanajst, štirinajst ali celo šestnajst ur na dan, da se vzdrži produkcije živil na višku. Najti je prilike, ko je delo pozno popoldne ali zvečer potrebno, da se reši pridelke, a to se dogodi običajno le v časih žetve, ko rosa ali dež preprečujeta delo tekom dopoldneva. Človek, ki se pritožuje nad delom pozno popoldne ali zvečer je prokleto slab šport. Farmer, ki neprestano govori o šestnajst ur trajajočem delu na dan ter se ob istem času pritožuje nad pomanjkanjem farmskih delavcev, priznava sam, da je nezaželjiv delodajalec in treba ga je poraziti v njegovi lastni igri. Nasprotno pa priznava farmski delavec, ki dolži delodajalca, da zahteva od njega neprimerno službo, da je nezaželjiv kot uslužbenec in da ga povprečni farmer po pravici lahko odklanja. —

Koncem svojih izvajanj pa pravi Mr. Snider, kaj je resnični vzrok pomanjkanja farmskih delavcev?

— Najbolj enostavni očividni vzrok je pomajkanje človeškega materijala, ki se kaže v pomanjkanju prebivalstva. Pred petdesetimi leti tér par let pozneje so bili naši deželno-šolski okraji iz družin, ki so štele od šest do deset otrok, ki so rasli od otroških let pa do zrele starosti pod domačo streho. Take družine so bile pravilo in družine od enega do štirih otrok izjeme. Sedaj pa so družine od enega do štirih otrok pravilo v takih občinah, dočim so družine od petih do desetih otrok izjeme. V onem času je bilo delo na farmah bolj počasno in treba je bilo več človeških rok pri tem delu kot pa se jih rabi sedaj. Razventega pa niso tvornice še pričele vleči človeški materijal iz poljedelskih okrajev. Naše šolske in cerkvene oblasti so trajno zapirale svoje oči te pustile mlade ljudi odhajati v mesta. Ti mladi ljudje so torej odšli ter našli življenje v mestih in industrijalnih središčih veliko bolj prijetno ter mikavno kot pa življenje na deželi. Sedaj pa hočejo iste oblasti zapreti hlev potem ko je konj že ušel ali si, z drugimi besedami rečeno, zaman prizadevajo obdržati mlade ljudi na farmah s tem, da jim ponujajo zabave, za katere bi morali skrbeti takrat, ko je bila še večina mladih ljudi doma na farmah.

Liberty bondi kot vzrok razsipnosti.

Velik del razsipnosti in zapravljivosti, ki prevladuje sedaj v tej deželi, je po mnenju The American Banker pripisovati Liberty boncom, katere ima v rokah ameriški narod. Ta strokovni list pojasnjuje, da je 20,000,000 ljudi kupilo Liberty bonde in da imajo ti ljudje sedaj v rokah obveznice, kojih vrednost se je nekoliko zmanjšala. Vsled tega se hoče vsakdo iznebiti teh Liberty obveznic.

— Mesto da bi se ljudi naučili investirati ter varčevati, se jih ja zavedlo v razsipnosst in zapravljanje. To je gotovo argument v prilog fundiranja bondov potom izmenjave v dolgoročne obveznice, ki bodo nesle primerne obresti. Take obveznice bi postale na ta način več vredne ter bi bila njih cena višja.

Na ta način bi se ustavilo splošno razširjeno navado, da s da Liberty obveznice v plačilo mesto gotovega denarja in novi bondi bi se izkazali kot v resnici mikavno investiranje. Ljudje, ki bi si nabavili take obveznice, bi jih tudi ohranili, ne pa se jih skušali iznebiti, kar je opaziti tako splošno sedaj pri navadnih Liberty obveznicah.

Resnica je, da se skoro ne more nikomur zameriti, če se skuša iznebiti Liberty obveznic, kajti pretežna masa naroda ni vajena držati take državne obveznice ter se rajše drži stare metode nalaganja denarja.

Rouen.

Mesto Rouen je za Francijo zlasti znamenito, ker je na nekdanjem "Starem trgu" tega mesta konačala dne 30. maja 1431 na grmadi svoje mlado življenje narodna junakinja Francije, Devica Orleanska Ivana d'Arc, ki bo najbrže še letos v maju v Rimu proglašena za svetnico. Na trgu Place de la Pucelle v Rouenu stoji njen spomenik.

Rouen, stari Rotomagi (plur.) je glavno mesto departmenta Seine Inferieure in leži na desnem brgeu Seine, 100 milj od izliva te reke, na severnem kolenu prve velikih vijug, ki jih napravlja struga Seine skozi mogočne kredne formacije pokrajine proti svojemu izlivu. Uprav do Rouena sega plim ain oseka. Seina je plovna dosem za velike pomorske ladje. Rouen ima lepo pristanišče z obrežjem 3 milj dolgim. Mesto ima 120,000 prebivalcev in je zvezano s štirimi mostovi (eden je kamenit in nosi bronasti spomenik Corneilla) s svojim predmestjem St. Sever na levem bregu Seine.

Rouen in okolica ima zelo razvito tekstilno (predilno) industrijo, zlasti za bombažasto blago.

Novejša doba je, kakor vsa mesta, tudi Rouen močno spremenila, vendar pa napravlja mesto jako starinski utis in spada po svojih starih zgodovinskih in umetniških spomenikih med najznamenitejša francoska mesta.

Radi tega starinskega utisa je imenoval grafik Cachin ml. v 18. stoletju najgrše mesto v Franciji, zdaj pa prištevajo prav zato to mesto med najslikovitejša mesta Francije in stare ostanke zelo čuvajo, tako da n. pr. niso dovolili podreti lesene hiše, ki se naslanja na stolp St. Romain pri rouenski stolnici.

Biser med stavbami v Rouenu je mogočna stolnica "Notre Dame", iz zlate dobe francoske gotike, iz 13. stoletja, nosi pa na sebi znake vsega zgodovinskega razvoja gotike do 16. stoletja. V tlorisu je podobna stolnici v Caenu. Sestoji do prečne ladje iz treh, onstran prečne ladje pa iz petih ladij. Dolga je 136 m, v prečni ladji široka 51 m in visoka 28 m. Iz venca kapel okrog svetišča se razširja po zgledu angleških katedral posebno odlična Marijina kapela. Ob nenavadno široki, bogato okrašeni fasadi stojita dva 75 in 77 m visoka, neenaka in deloma nedovršena stolpa. Mogočen je tudi 151 m visoki središčni stolp z železno piramido, ki so jo postavili, ko je v stari s svincem kriti kameniti stolp leta 1808 udarila strela. Kakor v Reimsu, je bilo tudi tu nameravanih sedem stolpov. Zunanji okras katedrale, deloma iz 14. stoletja, je odličen po oblikah in po bogatstvu znamenit. Posameznosti rouenske katedrale se nahajajo v knjigah o zgodovini umetnosti za zgled gotskih oblik.

Važni, zlasti ikonografsko važni so portali, predvsem oba portala prečne ladje (Portail de la Calende in portal des Libraires). Notranjščina katedrale napravlja mogočen vtis po svojih lepih razmerjih. Stolnica ima lepe korne sedeže, mnogo nagrobnih spomenikov, gotskih iz 14. stoletja in renesančnih. Med zadnjimi je zlasti omenil spomenik obeh kardinalov d'Amboise, prvovrstno bogato delo zgodnje renesance od Roulanda Lerouxa, in spomenik vojvoda Louisa de Breze, deloma od kiparja Jeana Goujona. Stolnica ima tudi bogato zakladnico.

Izmed drugih (14 za službo božjo odmenjenih cerkva sta zgodovinsko važni, veličastni ni plemeniti St. Quen in St. Maclou. — Nadškofijska palača je tudi iz 15. stoletja.

Med svetnimi stavbami so važne: Palais de Justice (15.—16. stoletje), jako bogata poznogotska stavba, oziroma že iz prehodne dobe v renesanso. Med najsijajnejše stavbe spada po prezidavi (l. 1520 do 1532). Hotel de Bourgtheroulde z bogatimi zgodovinskimi reliefi iz dobe Franca I. in Henrika VIII. angleškega (Camp de drap d'or). Nadalje bi bilo še omeniti gotski stolp (14. stol.) za mestno uro. Mnogo ima Rouen tudi monumentalnih mestnih vodnjakov, kar s celimi stavbami, n. pr. Fontaine St. Marie in Fontaine de la Grose Heroleg. Rouen ima še več ulic popolnoma starega značaja srednjeveških mest, zraven obče mnogo lepih renesančnih meščanskih hiš.

Peter Zgaga

Še pred dobrim mesecem so se klerikalci silno jezili, ker je slovenski deželni predsednik kar na svojo pest razpuščal in odstavljal klerikalne občinske odbore po naših mestih in vaseh.

Sedaj se je pa ta jeza lotila liberalcev. Kar penijo se same jeze, ker odstavlja deželni predsednik na svojo pest liberalne občinske odbore.

Kaj vraga, kako je to mogoče? To je čisto enostavno.

Pred dobrim mesecem je bil namreč deželni predsednik liberalec dr. Gregor Žerjav, sedaj je pa deželni predsednik klerikalec dr. Breje.

* * *

Oh, april,
kaj bi bril?
Piš in mraz sta silovita.

Mi smo vsi
brez peči
brez peči in brez stimhita.

* * *

Prizor v farovži sv. Štefana.

Možak, ugleden trgovec sedi pri mizi. Pripoveduje Skazi, kolико se je moral mučiti in truditi, da se je povspel na sedanje stališče. Pravi, da ni nikdar obiskoval šole, da je moral krave pasti, ko so se drugi učili. Prišel je v Ameriko. Trdo je delal, v prostih urah se je pa učil pisati. Lotil se je branjarije, potem pa vedno več, vedno več in slednjič se je iz branjevca razvil v uglednega trgovca. —

Skaza posluša in začne tožiti, kako velika reva je cerkvena občina. V tako pestrih barvah mu oriše strašno revščino, da možak ves ginjen izvleče nakaznico, prime pero ter zapiše: 500.

Skaza se začudi.

— In vi pravite, da niste nikdar hodili v šolo?

— Da ste se sami naučili pisati?

— Sam, čisto sam, v svojih prostih urah.

— Moj Bog, to je skoraj nevrjetno. Kako znate delati lepe ničlice. Napravite jih še en par.

* * *

Šele tedaj, ko bo Amerika odpravila tobak, bo najbolj prosta in svobodna dežela na svetu.

* * *

Neka parobrodna družba oglaša: — "Vino v tretjem razredu".

Česar cela Amerika ne zmore, zmore izseljenec, ki se vrača v v tretjem razredu iz svobode v zasužnjeno Evropo.

* * *

Neki jeeljavi rojak je pripovedoval: — V New — — new — — new — — Yorku se že — — že — — že — — vidi žensko v hla — — hla — hlačah. — To — to, to — da hla — hlače niso tako — po — — po — — polne kot so možke.

* * *

Po deželi krožijo ponarejeni tisoč-dolarski bankovci. Kapitalisti, pozor! Nam se jih namreč ni treba bati.

* * *

Masaryk ima "life job". Do smrti bo namreč predsednik čeho-slovaške republike.

Kot predsednik ima tudi pravico imenovati poslanike. Tako je naprimer imenoval poslanikom v Washingtonu svojega sina, kot poslanik v Londonu bo pa funkcijonirala njegova hči Alica.

Če nima vsa Čeho-Slovaška dveh mož, ki bi v vsakem oziru presegala ta dva, ne bo mogla dolgo časa "ronati".

* * *

Neka newyorška družba, kateri je posebno pri srcu gospodarski razvoj Jugoslavije, je naročila od tam par ton — toiletnega papirja.

Papir je dospel, in glej, na vsaki bali je velik štempelj. Pa ga že vsaj niso prešnofali, predno so ga odposlali?

Seveda! Pod štemplom so stale besede: — Pregledala kraljeva vojnička cenzura!

Jugoslovanska Katol. Jednota
Ustanovljena l. 1898 — Inkorporirana l. 1900
GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni Uradniki.
Predsednik: MIHAEL ROVANŠEK, Box 251, Conemaugh, Pa.
Podpredsed.: LOUIS BALANT, Box 106, Pear Avenue, Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minnesota.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minnesota.
Blagajnik neizplačanih smrtnin: LOUIS COSTELLO, Salida, Colo.

Vrhovni Zdravnik.
Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadorniki.
JOHN GOUŽE, Ely, Minnesota.
ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue M. So. Chicago, Ill.
IVAN VAROGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

Porotniki.
GREGOR J. PORENTA, Box 176, Bl. Diamond, Wash.
LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minnesota.
JOHN RUPNIK, S. R. Box 24, Export, Pa.

Pravni Odbor.
JOHN PLAUTZ Jr., 432-7th Ave., Calumet, Mich.
JOHN MOVERN, 624-2nd Ave., Duluth, Minnesota.
MATT. POGORELC, 7 W. Madison St., Chicago, Ill.

Združevalni Odbor.
RUDOLF PERDAN, 6026 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio.
FRANK ŠKRABEC, 4564 Washington St., Denver, Colo.
GREGOR HREŠČAK, 407 — St. Ave., Johnstown, Pa.
Jednotino glasilo: "GLAS NARODA"

Vse stvari tikajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljatev naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in sploh vsa zdravniška spričevala se naj pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Jednota posluje po "National Fraternal Congress" lestvici. V blagajni ima okrog $300,000. (tristotisoč dolarjev). Bolniških podpor, odškodnin, in posmrtnin je izplačala že nad poldrugi miljon dolarjev. Jednota šteje okrog 8 tisoč rednih članov(ice) in okrog 3 tisoč otrok v Mladinskem oddelku. Društva Jednote se nahajajo po raznih slovenskih naselbinah Tam, kjer jih še ni, priporočamo vstanovitev novih. Kdor želi postati član naj se zglasi pri tajniku bližnjega društva JSKJ. Za vstanovitev novih društev se pa obrnite na glavnega tajnika. Novo društvo se lahko vsanovi z 8 člani ali članicami.

Jako važen je tudi mestni muzej hkrati z knjižnico, ki jo štejejo med najdragocenejše na Francoskem (450 inkunabel, 4500 rokopisov in toliko zgodovinskih bakrorezov, 2000 normanskih portretov in lepa denarna zbirka). V stopnišču muzeja je slikal veliko monumentalno sliko "Internartes et naturam" Puvis de Chavannes. V muzeju so važne plastike: Pugetov Herkul, Simartova Katonova smrt. Slike: Madonna od Ger. Davida, Kristusov vnebohod od Perugina. Velazquezov Geograf, Rubensovo Rojstvo Jezusovo, od Delacroixa Pravičnost Trajanova.

Iz zgodovine Rouena bi bilo omeniti, da je postalo mesto leta 911 glavno mesto Normandije in da je v vojn iz Angleži imelo važno vlogo.

Iz cerkvene zgodovine: Krščanstvo je prišlo tja že zgodaj; v začetku 3. stoletja je bilo mesto že škofija. Metropola je posatla škofijska stolica najbrže v začetku 6. stoletja. Nadškof rouenski ima še zdaj 16 svetnikov in 1 papež (Klement VI., pod čigar pontifikatom je bilo ustanovljeno vseučilišče v Pragi). V Rouenu je umrl leta 1719 ustanovitelj reda šolskih bratov sv. Janez Krstnik de la Salle in tudi spomenik ima tu. —

Tudi v zgodovini liturgije je Rouen važen (brevir in gradual stolnice, duhovni božični igrokazi, trop "Cunctipotens" pri Kyrie eleison še v 18. stoletju). — Še ena zanimivost: Najstarejša slika vremenskega petelina je perorisba v nekem pontifikalu iz začetka 11. stol. v rouenski knjižnici.

Rouen je rojstno mesto dramatika Corneilla in slikarja Jouveneta.

REKORD AMERIŠKE LADJE.

Carigrad, Turčija, 9. aprila. — Torpedni rušilec Združenih držav Cole je dospel semkaj iz Teodozije v Krimu ter završil najhitrejše potovanje v zgodovini navigacije po Črnem morju.

Rušilec je odplul z zalogo živill in vode, ki je bila določena le za 24 ur ter premeril pot 500 milj v Carigrad s povprečno naglico štirideset milj na uro. Za potovanje je rabil natančno dvanajst ur.

ŽENITNA PONUDBA.

Vdovec, star 34 let, se želi poročiti s slovensko vdovo v starosti od 30 do 35 let; lahko ima 2 ali 3 otroke. Na zunanjost se toliko ne ozira kot na dobro srce. Jaz imam 3 otroke. Resne ponudbe pošljite na: Ženin 34, c/o Glas Naroda, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.
(10-12—4)

POJASNILO.

Po 1. aprilu 1920 plačam po $2.75 od klaftre drv za kemikalije. — W. C. Guncheon, Norwich, Pa. (9-14—4)

PROGRAM
ZRINSKO-FRANKOPANSKEGA DNE
katerega priredita skupaj
Hrvatski Sokol v New Yorku in "Osvetniki", 89. veja Hrvatskega Saveza v Združenih državah v soboto, 17. aprila 1920 v dvorani Del. Sokola, 525 E. 72 St., N. Y. C.

V s p o r e d:

Pozdrav predsednika Juraja A. Boškoviča.

1. a) Venec Hrvatskih pesmi
b) Banovac (proizvaja Tamburaški zbor "Dalmacija")
2. a) Hrvatskoj.
b) Ti si pupoljak (deklamira Miss Milena Babič).
3. Zrinsko Frankopanska — Ivan Zajec (poje moški zbor slov. pevskega društva "Slavec").
4. a) Medatition "Thais" — Massenet.
b) Slovanski ples — Dvorak.
Igra g. Drago Jovanovič.
5. Misao Svijeta. — S. S. Kranjčević deklamira g. M. Stupin).
6- a) Kad mlidija umrijeti. — Hatze
b) Notturno.
Skoči — Ružić.
Poje g. Nikola Zaninovič.
Na glasoviru spremlja g. Charles Hart.
7. Padla je padla slanica — Schwab (poje mešani zbor slov. pev. društva "Slavec").
8. Slavnostni govor (g. Srđan Tučič.)

Iz prijaznosti sodelujejo hrvatska umetnika gospoda Nikola Zaninović in Drago Jovanović ter slovensko pev. to društvo "Slavec".

Delo in igra

Narava vseseva živahnost v zdravega moža in ta živahnost se izraža v obeh stvareh, v delu in igri. Če hočete biti močni pri delu in veseli pri športu, morate biti dobrega zdravja. Dober želodec je temelj cvetočega telesnega stanja. Vsak želodčni nered naj bi se prejkomogoče odpravilo. Trinerjev ameriški Eliksir Grenkega Vina je znan že trideset let kot naj boljše zdravilo za želodčne bolezni, slabi tek, zaprtje, glavobol, nervoznost itd. "Trinerjev Ameriški Eliksir Grenkega Vina je znan že trideset let kot najboljše zdravilo, brez katerega ne morem biti. Zelo se izkaže celo pri influenci", nam je pisal Mr. Simon Sladek, Newton, Iowa, 17. marca, 1920. Vprašajte svojega lekarnarja ali prodajalca zdravil tudi za druga Trinerjeva zdravila, če ste v potrebi, naprimer za Trinerjev Mirilec Kašlja, ki je najboljši zoper prehlade in kašlje ter Trinerjev Liniment, ki hitro pomaga pri revmatizmu, nevralgiji, lumbago, oteklini itd. — Joseph Triner Company, 1333—43 S. Ashland Ave, Chicago, Ill. (Adv.)

Borba za Jadran.

(Originalno poročilo iz domovine.)

Morda so vsi Wilsonovi protesti danes še brez moči napram duhu Clemenceau-a, ki je dal smer poteku mirovne konference. Clemenceau očitamo zlasti, da ni delal za mir, ki bi bil preračunan za daljšo dobo, temveč da se je držal starega nacijonalističnega naziranja in da je tako uplival na pariško mirovno konferenco, da so k starim spornim točkam stopile brez potrebe še druge nove. S tem se je povečala opasnost za vzdržanje evropskega in svetovnega miru. Gotovo je, da postaja revizija pariških sklepov potrebna, še predno je mirovna konferenca končala svoje delo. Morda tiči najlepši uspeh svetovne vojne v tem, da so neka načela postala obča načela vsega človeštva. Nasprotstvo med Wilsonom in Clemenceau-jem se pokazuje tudi v istočnoevropskih in južnoevropskih vprašanjih. Takozvana manjša vprašanja, kakor besarabsko, trakijsko in jadransko, lahko preko noči postanejo velika vprašanja. Vsa tri so balkanska vprašanja. Spominjamo se, da so radi Balkana že več kot 40 let diplomati vseh evropskih držav živeli v skrbeh. V sedanjih treh balkanskih vprašanjih nasprotuje Wilson preveliki poželjivosti, da prepreči, da bi se uresničile imperijalistične težnje, vsled katerih bi nastale nove iredente in nove revindikacije. Besarabija je narodno mešana, zato ne bi smela v celoti pripasti Rumuniji, marveč bi se morala deliti med Rumunijo in Rusijo. Bolgarski del Trakije naj bi ne padel pod Grško. Končno želi Wilson, da postanejo Italjani ponižnejši. Jedransko morje ne bi smelo postati zatvorjeno morje, marveč vsem pristopno. Italjani naj bi ostali v Italiji in pustili Balkan balkanskim narodom, mesto da silijo preko morja z osvojevalno politiko. Proti temu načelu se je Clemenceau težko pregrešil. Hotel je pač, da osigura svojo zmago za vedno. Dosegel je pa, da si stoje nekateri bivši zavezniki nasproti kot protivniki in da se je porodila ideja rusko-nemško-jugoslovanskega bloka. Zadnje Wilsonove protestne note glede jadranskega vprašanja so več nego načelna trma. One nameravajo ustvariti pravične narodne in državne meje in odpraviti temeljno in najstarejšo pogreško mednarodne diplomacije.

Pa razsulu avstrijsko-ogrske armade (Italjani ga imenujejo 'zmago' pri Vittoria Veneto) so italijanske čete zasedle del popolnoma jugoslovanskega ozemlja. Italija se nadeja, da jej ta zasedba, D' Annunzijev udar na Reko in politika Nittija in Scialoje prineso velik dobiček in prirastek ozemlja in moči. Pogajanja teko leno. Anglija in Francija podpirata Italijo, ki vstraja na londonskem paktu, kakor Shylock na svojem pismu. Zato je mogoče, da se bodo italijanske nade za sedaj uresničile. Vendar se bodo Italjani pošteno urezali, če mislijo, da bo ta posest zanje koristna ali trajna. Italija ne pozna našega visokega razvoja, naše žilavosti ni naše goreče narodne zavednosti. Jugoslovani se ne bodo nikdar sprijaznili s tem, da bi prvotna jadranska luka ostala v rokah njihovih sovražnikov. Če tudi ne morejo Jugoslovani danes še tega preprečiti, se jim bo to gotovo posrečilo v bodoče. Za Jugoslovana ne govori samo njihova želja in volja kakor za Italjane, marveč zanje govore številke in neizprosna logika činjenic. Spor med Jugoslavijo in Italjo se ne tiče samo Reke, marveč cele iztočne jadranske obali in več, Istre, Trsta in zasedenih čisto jugoslovanskih delov Kranjske in Goriške, dveh dednih slovenskih dežel. Najboljše dokazuje pravo razmerje statistika, če tudi je posneta iz podatkov avstrijskega ljudskega štetja iz leta 1910, ki je bilo izvedeno v Italijanom prijaznem duhu.

[redacted]	Italjani:	Jugoslovani:
Trst	118,000—62%	60,000—29%
Goriška in Gradiščanska	90,000—36%	155,000—64%
Istra	147,000—38%	223,000—58%
Reka in Hrvatsko Primorje	30,000—12%	240,000—88%
Dalmacija	18,000— 3%	627,000—97%
Severna in severnoiztočna jadranska obala	403,000—22%	1,305,000—78%

Po tej Italjanom prijazni avstri statistiki tvorijo Italjani na celm bivšem avstrijsko-ogrskem Primorju komaj nekaj nad petino prebivalstva. Oba naroda, ki živita na tem ozemlju, pa nista med seboj pomešana, razven v mestih, kojih okolica je vrhutega popolnoma jugoslovanska, marveč sta strogo ločena drug od drugega. V Istri sedi 38 odstotkov prebivalstva, Italjani, kompaktno na zapadnem bregu tega polotoka, in italjanski del prebivalstva Goriško-Gradičanske na jugozapadu te bivše kronovne. **Ti dve pokrajini nista sporni.** Baš ker se da poleja začrtati tako ostro, zahteva Jugoslavija samo oni del teritorija, v katerem prebivajo Jugoslovani kompaktno. Brez Dalmacije, v kateri štejejo Italjani manj kot 3 odstotke, stanuje na spornem ozemlju terej samo še 148 tisoč Italjanov napram 618,000 Jugoslovanom, z Dalmacijo pa 166,000 Italjanov napram 1,305,000 Jugoslovanom. Vrhutega je treba upoštevati, da je madžarska statistika sicer naštela na Reki 30,000 Italjanov, da je pa od njih po prevratu celih 19,600 dalo svoj podpis na spomenico Wilsonu. V tej spomenici so zahtevali združitev z Jugoslavijo.

Razumljivo je, da je ta spomenica izvedla na Wilsona globok utis, tembolj, ker so ameriški pomorski častniki potrdili, da so bili podpisi zbrani v redu in vkljub italjanski vojaški okupaciji Reke. Seveda je D'Annunzio kaznoval reške Jugoslovane. Več tisoč jih sedaj živi v pregnanstvu ni več sto v ječi. Vse jugoslovanske trgovine na Reki je ne samo zatvoril, temveč jih že zdavnaj nasilno izročil iz Italije dospelim priseljencem.

Nevrjetno, toda resnično!

Ravno v oni Dalmaciji, ki jo Italjani tako vroče žele, se je njihovo število zmanjšalo na manj kot tri odstotke. Priznati je treba, da nimajo baš najsijajnejših izgledov, da se utrde v tej zemlji. Uprav Dalmacija je najboljši dokaz, da manjšina ne more vladati za vedno nad večino. Poprej so Italjani dolgo bili gospodarji Dalmacije. Okrog leta 1860 so šteli še 11 odstotkov dalmatinskega prebivalstva. Od 42 saborskih mandatov so imeli oni 31, torej več kot tri četrtine. Toda že leta 1897, torej mnogo pred uvedbo splošne volilne pravice, so imeli samo še 6 saborskih mandatov, v državnem zboru pa nobenega več. Italjanska Dalmacija je umrla, na njeno mesto je že zdavnaj stopila jugoslovanska Dalmacija. Po mestih še pričajo zgodovinske stavbe o stari benečanski moči in sijaju, toda vse te romanske oblike imajo jugoslovansko vsebino in le stara romantika imena še strašijo po bivših avstrijskih uradnih zemljevidih, ker Avstrija jugoslovanskih imen ni hotela poznati. Toda pri nas že malokdo ve, kje so Ragusa, Cattaro in Spalato, večina pozna samo Dubrovnik, Kotor in Split. Popolni pogin italjanskih ostankov na Reki in v Zadru je samo še vprašanje časa. Proces urbanizma se ne da zadržati. Mesto ne udarja svojega pečata okolici, kakor v Ameriki, marveč obratno. Neprestani dotok iz okolice izpreminja mestno prebivalstvo, kajti došleci prinašajo seboj svojo že poprej pridobljeno visoko kulturo, inteligenco, žilavost in sposobnost in se zato ne asimilirajo. Jugoslovani so tekom stoletij na ta način izpremenili vsa svoja mesta vkljub avstrijskemu pritisku. V severnih mestih so 'pogoltnili' Nemce, v južnih pa Italijane. Celo žilavi Grki niso mogli odoleti. Italjani bodo kot okupatorji ta proces morda ovirali. Morda! Zadržati ali celo okreniti ga ne bodo mogli.

Dalmatinski primer je samo najjasnejši. V onih delih Goriške in Istre, kjer stanujejo Jugoslovani, stoji laška premoč na ravnotako slabih nogah. Kakor v Dalmaciji, na Reki in hrvatskih otokih, smatrajo tudi tu Jugoslovani Italijane za sovražne pritepence. Zato ne bodo ničesar opustili, marveč hočejo storiti vse, da se jih iznebe. V tem jih podpira njihova kompaktnost in žilavost, ter neprimerno višja kultura. (Slovenci n. pr. štejejo samo 20 odstotkov nepismenih, Italijani pa 70! Jugoslovane pa sili v to borbo tudi trda življenjska potreba. Poprej so imel dostop do morja, sedaj pa so Italjani zasedli vse luke in vse dostope. K tej obali stremi trojedin in neodvisen narod, ki ma sedaj lastno državo in močne vojaške tradcije. Vsi vemo, kako je mala Srbija silila k morju, ne da bi se ustrašila velike Avstrije. Ujedinjena kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev naj se pa ustraši Italije? Ne samo mladina, marveč tudi jugoslovanski kmet in socijalistični delavec javno izražata svoje prepričanje, da pride v ne preveč oddaljeni bodočnosti do vojne z Italijo in da bo to sveta osvobodilna vojna. — Njen cilj je, da se naše Primorje, kompaktno naseljeno z našim ljudstvom, osvobodi tujih okupatorjev, ki so prišli z orožjem preko morja.

Clemenceau ni videl teh činjenic. Je li čudno, da jih vidi Wilson? Njegovo stališče v jadranskem vprašanju je torej samo poizkus, kako razpršiti temne oblake in kako zares zagotoviti mir. V tem tiči vzrok, zakaj ni dosedaj popustil. To ni profesorska trma, marveč upravičeno prepričanje, da bi moral zmagati razum.

Razlika med Wilsonom in Clemenceau-em je tembolj vidna, ker se Wilson ni postavil na stališče nepopustljivosti in ni prisodil vsega jadranskega ozemlja Jugoslovanom, kakor bi bilo logično. Poizkusil je doseči kompromis med pravom naroda in Shylockovim pismom, londonskim paktom, četudi je bil podpisan v podmeni, ki se ni uresničila in ki zadeva narod, ki ga ni nikdo vprašal za njegovo mnenje.

Diplomatski akti o jadranskem vprašanju se bodo objavili. Vendar ni videti rešitve tega vprašanja. Italjansko-francosko-angleški ultimatum od 20. januarja je zahteval, naj pripade Reka Italiji ali pa se izvede londonski pakt in Jugoslavija izgubi tudi Dalmacijo. Nobenega ni Jugoslavija mogla sprejeti in je zato ultimat odklonila. Nikdo je ne more siliti, da gre sprejme in podpiše in da sama da roparstvu značaj pravice ali mednarodne pogodbe. Italjanska armada stoji na demarkacijski liniji in si spleta poceni levor-vence. Italija noče izprevideti, da bodo činjenice prej ali slej dokazale neresničnost italijanskih nacijonalističnih trditev, da bo pa takrat prepozno da bi Italija po mirni poti dosegla ono prvenstvo na Balkanu, katero je že sedaj izgubila vsled svojega sovražnega obnašanja. Na Balkanu jo smatrajo za zadnjega dediča nesrečne trozveze in jo sovražijo.

Ali ne bi zmaga Wilsonovih načel bila bolj poželjna?

Čudne ribe v tujih deželah.

V bližini afriškega kontinenta je ribarstvo v morju v glavnem pod direktnim ali indirektnim evropskim uplivom in domčini pripisujejo vsled tega več važnosti ribarstvu v rekah in jezerih. V Nilu vrše ribolov skoro na isti način kot so ga vršili v časih faraonov, s pomočjo trnkov ter majhnih žaklju podobnih mrež, s katerimi se dela z brega. Ribe pa tudi love v blatu potem, ko voda vpade.

Zelo priljubljena riba, katero se lovi na zadnjeimenovani način je takozvani "bičir", ki je dolga približno osemnajst inčev ter pokrita z močnimi, koščenimi luskinami. Na isti način love Arabci ob gorenjem toku Nila ribo, katero imenujejo "ribo groma", ki je povprečno en čevelj dolga in ki je v stanu razviti precej elektrike. Neka velika riba, imenovana "bini", živi istotako v blatu ter je v visokih číslih pri prebivalcih nilske doline, čeprav izjavljajo Angleži, da je popolnoma brez vsakega okusa.

V Indijskem oceanu živi neka nadaljna čudna riba, katero imenujejo "bobnarico" in katero love prebivalci z Amirantes otočje s trnki. Ta riba je visoko číslana kot predmet hrane. Svoje ime je dobila od navade, da proizvaja neki glas, sličen ropotanju bobna, kadar zasleduje druge ribe ali je sama zasledovana. Glede velikosti in okusa je precej slična polenovki.

Ribarstvo v Indiji se komaj razlikuje od onega na Kitajskem, kajti delo, katero vrše domačini v globokem morju je skoro izključno omejeno na lov na bisere. Rečna riba, katero pa z veliko ustrajnostjo zasledujejo domači ribiči, se imenuje "tupsi" ali "barta". Ta riba je znana Evropejcem kot mango riba radi njene rmenkaste barve. Ta riba je v vsakem slučaju zelo draga, deloma radi okusnosti mesa, posebne pa radi neke vrste lima, katerega se dobiva iz njenega zračnega mehurja.

V rekah na otoku Ceylonu se domače prebivalstvo še vedno poslužujejo metode pri ribolovu kot je običajna tudi na Kitajskem. Ribiči namreč love ribe s svojimi golimi nogami.

V moderni Palestini nam bo domačin povedal, da se zastonj oziromo po čolnih, "ki odhajajo v globoko vodo" ter mečejo mreže celo noč po Galilejskem jezeru. Ribe sicer niso izginile in lahko bi se jih ujelo ta mna miljone ter tudi v Jordanu in Jaboku. Arabci, ki so manj vajeni sistematičnega dela kot pa so bili stari Židje, se poslužujejo lažje metode, ki obstaja v tem, da mečejo zastrupljene kose kruha v vodo ter poberejo nato toliko omamljenih rib kot se jim zdi. To je navada, katere ne bo posnel po njih noben drugi moderni narod.

Nadaljni način ribarenja obstaja v tem, da se ribe kamena, kar se lahko zgodi v času, ko se večje ribe družijo ter plavajo v velikih skupinah. Nekateri Bedujini, ki so se tega najbrž navadili od potujočih Evropejcev, streljajo v vodo z drobnim zrnom ter polovejo na ta način dosti rib. Tako na gosto plavajo ob takih časih ribe, da so znani slučaji, ko se je z eno krogljo iz revolverja ubilo naenkrat tri ribe.

Če gremo naprej k bolj oddaljenim otočjim, naletimo na leteče ribe. Leteča riba, ki ne zna le skakati iz vode, da se tem potom izogne zasledovalcem, temveč je celo v stanu vzdržati se v zraku skozi celo minuto s pomočjo plavut od strancb in ki pade nazaj v vodo šele potem, ko se te plavuti posuše, je velika delikatesa za prebivalce otokov v Južnem morju. Streljajo jo s pšicami. Nadaljna delikatesa teh otokov je riba, imenovana palololo, majhna morska žival dolga tri inče, koje telo je razdeljeno v oddelke, kojih vsaki ima svoj par škrg. Domačini nabirajo te ribe v velikih množinah med plitvinami na koralnih čereh ter jih pečejo, zavite v diste kruhovega drevesa.

Eno najbolj čudnih mrež, kar jih je najti na svetu, uporabljajo domačini ob obali Nove Gvineje. To je mreža, katero je dala ljudem na razpolago narava sama. Neki domači pajek ima navado presti mreže, kojih premer znaša približno šest čevljev. Nitke te mreže so tako močne, da se neu stavljajo uspešno le pritsku vode, temveč tudi lahko nosijo težo enega funta. Domačini odrežejo dolge bambusove droge, jih krivijo v krog ter obesijo te kolobarje v gozdovih, kjer je najti obilo takih pajkov. Ko se vrnejo so pridne živalice izpreobrnile te kolobarje v velikanska pletenja, slična raketom, katere se rabi pri igranju tennisa. S temi kolobarji se ribiči napote k najbližji reki ali morskemu zalivu ter pričnejo loviti ribe.

Navada, da se lovi ribe z omamljivimi sredstvi, je razširjena tudi v Evropi, čeprav so vlade različnih dežel uveljavile stroge kazni proti tej grdi in škodljivi navadi.

SMRT MATERE DELAVSKEGA TAJNIKA.

V Allport, Pa., je umrla Mrs. Ellen B. Wilson, mati delavskega tajnika Wilsona.

Iz Nemčije.

— Upali so dobiti nekaj resničnega surovega masla za našo majhno zabavo, a je bilo predrago. Morali smo se zadovoljiti s tem, da smo angažirali tenorista.

Prepovedano.

Neki mornar je pomagal stari ženski na krov velikega parnika.

— Mislim, da je prepovedano dajati napitnino? — je rekla stara dama.

— Res, gospa, tako je bil tudi prepovedan sad v raju, — je odvrnil mornar.

ROJAKI, NAROČATE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Južni hribovci se probujajo a še vedno delajo žganje.

Odkar je stric Sam namazal svojo precej nerodno mašino za nasilno izvedenje Volsteadove prohibicijske postave, so se številni ljudje vpraševali, kakšno srečo bo imel stric Sam v tem poslu med munšajnarji v južnih gorah. V upanju, da bo mogoče najti odgovor na to vprašanje, je neki podjetni list poslal pred kratkim zastopnike v te okraje, da premotre celi položaj. Informacije, katere so nabrali ti ljudje, nam kažejo, da ne bo narodna prohibicija dosti vplivala na delovanje teh gorskih žganjekuhov. Ti žganjekuhi so namreč vedno delovali vspričo kršenja postav, katere je uveljavila vlada za izdelovanje žganja, in kaj torej ena postava več ali manj? Kakšno stališče zavzemajo ti hribovci napram vprašanju prohibicije, je najbolj razvidno iz odgovora, katega je dal neki mlad človek enemu izmed poizvedovalcev:

— Mi ne moremo spraviti svoje koruze preko gorá in vsled tega jo izpremenimo v žganje.

Mr. Felton, ki je vodil vsa tozadevna raziskovanja, pa nam nudi v svojem opisu tudi splošni pregled življenja v tem delu dežele. Med drugimi stvarmi pravi, da se je to pleme po spanju, ki je trajalo več kot sto let, pričelo prebujati ter se stezati, predno bo popolnoma prebujeno. Nekateri med njimi so že prebujeni ter so šli v svet, da se pomešajo v veliki vrtinec, katerega je opaziti sedaj na tem planetu. Vse kaže, da so železnice, ki so pričele segati globoko v gore, v veliki meri odgovorne za to prebujenje in zadnja vojna je veliko pripomogla k temu, da se je ta gorski narod prebudil iz svojega mirnega spanja. Glasi se, da živita dva miljona in pol teh hribovcev v sekeiji, ki je vključena v radij stoinpetindvajsetih milj od Knoxville, Tenn. To je največja skupina domačih Amerikancev, kar jih je najti kjerkoli v Ameriki, — to je Amerikancev one vrste, ki so zapustili Evropo radi svojih verskih in političnih principijev ter ostali skoro nedotaknjeni od ostalega sveta. Mr. Felton nam pripoveduje:

— Največja žalitev je imenovati te ljudi "gorske belokožce". Seveda so beli. Številni hribovci niso še nikdar videli črnca. Ti hribovci imajo večjo pravico imenovati se prave Amerikance, kot katerikoli drugi z izjemo Indijancev.

Hribovci so Amerikanci one vrste, ki so zapustili stari svet ter kljubovali nepoznanim nevarnostim novega sveta za svoja verska in politična prepričanja. Istega izvora so kot Pilgrim očetje ter prve družine v Virginiji.

Ti možje niso bili nikaki degeneranci, a njih potomci so se vstavili na poti napredka.

Od obal obeh Carolin ter zgodovinskih dolin Virginije so plezali navzgor v gore, da dobijo cenejšo zemljo ter večje farme. Plantacijski sistem farmanja ob obali jih je gnal vedno višje in višje.

Končno so se vstavili tam, kamor ni bilo več mogoče z vozmi. Njih potomci so postali izolirani, kot obdani od kitajskega zidu.

Iztočno od njih ob obali so se razvile industrije, med njimi bombažna. Zapadno od njih, v Mississippi dolini, se je pričelo sejati pšenico in prebivalci prerij so potiskali naprej po valu prosperitete in napredka.

V gorah pa se ni nič izpremenilo. Ljudje so živeli izven dosega pošte, šol in cerkvá. Vzgojni val, katerega je bilo opaziti, je imel zaznamovati povsod velike uspehe — le v gorah ne. Versko življenje leta 1811 je pustilo gore nedotaknjene. Skozi cele generacije ni bilo opaziti pri teh hribovcih niti najmanjšega razvoja.

Največja ovira teh gorjanov je bila njih izolacija. Železniški sistemi slede dolgim dolinam in teku rek ter puščajo številne okraje nastrani. Nizki davki, ki morajo biti nizki vsled velike revščine, ne dopuščajo grajenja dragih cestá in slaba transportacija pomeni doma izgotovljene produkte, hiše, obleko, orodje, vero in — žganje.

Ker je bil potisnjen popolnoma na stran ter odločen od ostalega sveta, je stopil hribovec v najožji stik s svojo okolico. Gozdovi so bili polni divjačine, potoki polni rib. Ovce in prašiči so se debelili brez stroškov in vsakdo je bil srečen. Hribovci niso ničesar potrebovali od zunaj ter tudi niso sled tega trošili svojih živčnih energij s tem, da bi se brigali za ostali svet ali se vznemirjali radi njega. Za napredek jim ni bilo mar in trdno so verovali v predestinacijo ali v določenje vnaprej.

Njih stališče napram usodi je bilo ono, kot se ga opisuje v naslednji kitici:

You can or you can't,
You will or you won't;
You'll be damned if you do,
You'll be damned if you don't.

Ta omejeni duševni izgled je bil najbrž odgovoren za brezobzirno omalovaženje postave, ki je prevladovalo v gorah. Če je bil kak človek "vnaprej določen" za to, da bo ubil svojega soseda, je to tudi storil, ke je bil določen, da bo imel žganjekuh, ga je imel in to kljub vsem carinskim uradnikom.

Navada tajnega kuhanja žganja ni hvalevredna, a lahko se oziramo nanjo z večjo simpatijo, če izvemo, da ni bilo v omejenem življenju hribovcev nikakih novic, nikakih obiskovalcev od zunaj, nikake zabave in nikakega duška za čustva, — z izjemo žganja in pretepov.

Kako pa žive ti hribovci? Iz rok v usta, kajti še danes je mnogo takih, ki niso še nikdar zaslužili nobenega denarja.

Sadijo koruzo in krompir, leto za letom, dokler ni zemlja izčrpana. Njih koze in ovce se pasejo na obronkih, ki so skoro navpični. Imajo tudi prašiče ter si pripravljajo slanino. Nekateri hribovski farmerji še vedno uporabljajo iste vrste leseni plug, katerega so uporabljali pionirji. Še vedno je najti družine, ki same meljejo svojo koruzno moko.

Na drugi strani pa je najti sedaj že mline na vodo in železnice prinašajo delo, — delo v gozdovih in premogorovih ter drugod.

Gorska dežela pa potrebuje predvsem vzgoje, — pravi Mr. Felton. — Vsled pomanjkanja davku podvržene lastnine so dohodki okraja nezadostni, da bi se vzdrževalo primeren šolski sistem. V številnih južnih okrajih se morajo ljudje zadovoljiti z letnim šolskim poukom, ki traja le štiri mesece. Učitelj je ponavadi produkt take krajevne šole.

En tak učitelj je izjavil, da leži mesto New York ob izlivu Amazon reke.

Nadaljni učitelj je na izpraševalno polo zapisal: Gibraltar je zavarovalna kompanija. (Mislil je pri tem na neko ameriško zavarovalno družbo, v koje reklamah se nahaja slika Gibraltarja z napisom: Tako močna kot Gibraltar.) To je bil odgovor, katerega bi brez dvoma odobril vsak angleški diplomat.

V nekem okraju je živel mož, ki je učil v šoli, bil poleg tega farmer, trgovec ter v nedeljo tudi propovednik. Nek nadaljni učitelj je vprašal, če govore Angleži isti jezik kot mi. Tako vprašanje je preje dokaz njih izolacije kot pa njih nevednosti.

Pri tem treba povdariti, da niso taki povprečni učitelji, temveč le nekateri ter živeči v bolj oddaljenih gorskih okrajih. Čim višje greste v gore, tem nižji je standard šol. Šestdeset odstotkov šol v enem okraju ima učitelje brez certifikata. Okrajni nadzornik rajše izda dovoljenje, kot pa da bi pustil šole brez vsakega učitelja.

STAVKA ŠPANSKIH PREMOGARJEV.

Oviedo, Španska, 8. aprila. — Unija premogarjev je zavrnila vse ponudbe lastnikov premogorovnikov, stavljene v nadi, da bo mogoče napraviti konec stavki, ki je uveljavljena tukaj že nekaj časa. Stavkarji ustrajajo pri zahtevi za 50 procentno povišano plačo in za zopetni sprejem vseh odpuščenih majnerjev. Nadalje tudi pravijo, da se jim mora plačati vse tedenske plače iza začetka štrajka, če ne, izjavljajo, bodo štrajkali naprej.

Jugoslovenske meje s strategičnega vidika.

(Pred časom smo že objavili dva tozadevna članka, sedaj pa prinašamo konec. Razprava je izvanredno zanimiva, kajti napisal jo je vojaški strokovnjak, in jasno kaže, kakšne prednosti in kakšne težkoče bi imela Jugoslavija v slučaju nove vojne. Opomba uredništva.)

NAŠE MEJE PROTI KRALJEVINI ITALIJI

Če se pomisli, da je naša meja na zapadu dolga 200 km in bi jo hoteli umetno utrditi, bi to stalo po mojem računu po predvojnih cenah okoli pol milijarde brez nadaljnega vzdrževanja, poleg vsega tega pa ne bi mogli zavarovati Ljubljane, Ljubljanske kotline in Savske doline pred sovražnikovim ognjem, ampak bi morali vzdrževati te utrdbe in velike posadke samo radi navedenih premogokopov in razvoja sil (Aufmarsch) na zapadni meji.

Nastane vprašanje: ker je mejna črta tako očividno slaba in bi njena utrditev in vzdrževanje neobičajno velikih posadk zahtevalo silne finančne izdatke, imamo li vzhodno mejne črte kak prostor ki je po naravi tako močan, da bi nam lahko služil v resnih časih kot obrambena baza?

Imamo, a to bi bila črta Save od Podkorena do Ljubljane ter južno čez višine zapadno doline Ribnica-Kočevje do Kulpe na Hrvatski meji. Četudi nima ta črta posebne strategične vrednosti, vendar je boljša od sedanje mejne črte. No, o tem ne bi smel niti razpravljati odgovoren vojak in politik, ker bi to značilo staviti neposredno v bojno črto najrodovitnejše in najkulturnejše dele Slovenije, Savsko dolino in Ljubljansko kotlino ali z drugimi besedami, uničiti te dele. Poleg tega je ta črta iz operativno - železniških vzrokov kot obrambna črta nemogoča.

Iz središča naše države vodi v mejni prostor v Slovenijo samo ena zele dobra železniška proga in to je proga Skoplje - Beograd - Brod - Zagreb, Zidani most, Ljubljana. Na tej progi prideta v poštev v mejnem prostoru kot izkrcavališči za čete ob priliki razvoja sil (Aufmarschtransporte) samo dve železniški postaji in sicer Zalog in Ljubljana. Vse železniške postaje vzhodno Zaloga leže v jako ozkem defileju Save, ki sega od Zaloga skoro do Krškega. Izkrcavanje operativnih enot s številnimi vozili v tej 80 km dolgi, globoki in ozki jami je operativna nemogočnost, ravno tako nemogoče je tudi vzdrževanje zvišanega železniškega prometa, ker bi to značilo, izkrcati in razviti sile (Aufmarsch) v mišji pasti, kjer stoji pred vrati mačka, da nas zagrabi.

Mi smo torej prisiljeni iz vojaških, političnih in železniško - tehniških razlogov, da razvijemo svoje sile na sedanji mejni črti, ali bi pa morali izprazniti skoro celo Slovenijo.

Če bi žrtovali tudi zadnji novčič, da si zavarujemo mejo z umetnimi utrdbami, vendar ne bi mogli preprečiti bombardiranja omenjenih dveh važnih in jedinih železniških izkrcavališč in glavnega mesta Ljubljane že prvi dan sovražnosti.

Iz tega se najbolj vidi, kako si je zagotovila kraljevina Italija strategični napad in da ne služi mejna črta samoobrambi ampak napadu, kajti kateri vojskovodja bo riskiral in dopustil, da se mu vse čete, ki jih pelje na fronto, demoralizirajo že prvi dan operacij v izkrcavališčih vsled najtežjega topovskega ognja. In kdo bi sploh mogel opravljati železniški promet na teh postajah pod vtisom tega ognja. Beograd ve iz lastne skušnje, kaj to pomeni, razvaline magazinov, izložišč itd. pričajo o tem še danes.

Poleg vseh izdatkov za utrdbe, vzdržavanje velikih posadk in povišanega stanja, bi morali zgraditi v prostoru na meji še strategične železnice z izkrcavališči, ki niso izpostavljene prvi dan zapletljajev sovražnemu ognju. Zopet finančni izdatki in obremenitev v neznosnih številkah!

Te strategične meje delujejo pogubno zlasti na razvoj razmer v Sloveniji. Če nočemo, da nam bo za orožje sposobna mladina vsled sled strategičnega napada izgubljena za domovino (glej Belgijo) bi morali organizirati Slovenijo čisto militaristično slično kot staro granico, torej nam je vsiljen po svetovni vojni, mesto omejitve militarizma in prehoda k milici, najhujši militarizem za Slovenijo, ker je to za nas življenjsko vprašanje.

Nahujša posledica pa je, da se ekonomski absolutno ne bo moglo razviti vsled slabih strategičnih mej ravno srce Slovenije, t. j. Ljubljana, Ljubljanska kotlina in Savska dolina. Vprašam: kdo bo razvil po skušnjah v svetovni vojni v tem srcu Slovenije industrijo, zidal tvornice, ko ve vsak, da lahko uniči uničevalni ogenj najtežih topov vse že prvi dan sovražnosti?

Vprašam, ali lahko ostane Ljubljana s svojimi važnimi političnimi in narodnimi napravami središče Slovenije, če je lahko po pol dnevu hoda v sovražnih rokah?

Pri teh slabih strategičnih mejah ne bo živela samo Slovenija, ampak tudi cela država v neprestani nervoznosti, nikdar se ne bo rešila takozvanega poskusnega mobiliziranja. Ker bodo pri znani naravi našega soseda brezdvomno spori, zlasti pa bo prišlo vsled našega ljudstva, ki pride pod italijanski jarem, vsako leto do diplomatičnih zapletljajev.

To stanje poznamo mi najbolje, ker smo ga preživeli v letih 1908—1914.

Brez vsakega pretiravanja se danes lahko predvidi, da ne samo Slovenija, ampak da cela naša država ne more tega trajno zdržati, ker ji le vsled strategičnih mej po skrajni brezobzirnosti vsiljena volja kraljevine Italije, kateri se mora pokoriti ali pa se zabraniti, kar znači v najkrajšnem času novo vojno, če se radikalno ne spremeni duh človeštva: da pa se ne bo tako lahko spremenil, nam kaže postopanje zaveznikov v Parizu, ker ne velja samo sedaj, ampak bo tudi nadalje veljal rek "kdor je jačji, ta tlači" in tega ne bo iztrebil iz človeške narave niti Wilson niti Ljenin.

Meje, ki jih je želeti.

Pri proučavanju naših mej proti Nemški Avstriji bomo še jasnejše videli, da je iz vojaških razlogov nevzdržljiva sedanja mejna črta proti kraljevini Italiji.

Vsled tega nastane vprašanje, kako se izvleči in rešiti iz tega nesrečnega položaja, ki nam grozi z vojaškim suženjstvom na morju in na suhem in nič manj s politično in gospodarsko odvisnostjo od kraljevine Italije.

Sedaj, ko še ni definitivno določena naša meja proti kraljevini Italiji, je štupanje in edini izhod iz tega položaja, da dobimo kot minimum naših zahtev take meje, ki nekoliko paralizirajo prej navedeno pogibelj.

Naša naravna meja proti kraljevini Italiji bi bila Soča. To bi bila naša idealna meja v vojaškem narodnem in gospodarskem mislu. Mi, kakor Italija, bi imeli v tem slučaju čisto defenzivne meje, obe državi bi bili stratgično zavarovani.

Kraljevina Italije je izkusila v 12 bitkah važnost tega prostora za našo obrambo. V 12 bitkah ni mogla poleg vse svoje moči prebiti fronte na Soči. Italjanska premoč je bila v prvih štirih bitkah neverjetna, pehota v razmerju 1:4 (Avstrijci : Italjani), topništvo 1 : 8 (Avstrijci : Italjani), to se pravi, da je imela kraljevina Italija na fronti štirikrat toliko topništva kot Avstrijci. Te številke dokazujejo najbolj strategično vrednost Soče in terena vzhodno Soče kot mejnega prostora. Ta vrednost bi se še poteneirala s tem, ker ne bi branila meje mešana avstrijska ampak naša narodna vojska. Zato pa noče Italija nič slišati o tej meji, ker bi morala s tem opustiti smer svoje bodoče politike, ki temelj na osnovi "Drang nach Osten".

To pa nas ne sme ovirati, da ne skušamo zagotoviti razvojo bodočemu pokoljenju in že sedaj preprečiti vojne, ki nam gotovo grozi v 20—30 letih. Napnimo vse sile, da dobimo Sočo kot mejo. Mogoče postane nemogoče 'mogočim' če vstrajamo pri našin pravičnih zahtevah in damo Italjanom razne druge koncesije. Nobena žrtev ne bi bila za nas predraga, če dobimo Sočo kot mejo v zameno.

NAŠE MEJE PROTI NEMŠKI AVSTRIJI.

Nedvomno ima pri vseh razglabljenjih glavno in odločujočo vlogo naša meja proti kraljevini Italiji, proti našemu po številu in obsega največjemu sosedu, ker je to sosed, katerega interesi se križajo sedaj z našimi in bodo v nasprotju tudi v bodočnosti vsled nepravične hegemonije te države na Jadranskem morju in v naših krajih vzhodno Soče.

To so vprašanja, ki se bodo rešila pravično šele v bodočnosti, do tistega trenotka pa moramo računati s tem romanskim "Drangom" proti vzhodu kot z dejstvom ker si je ustvarila kraljevina Italija v ta namen najugodnejšo vojaško in politično podlago in vsled tega meritimno prvenstvo na Jadranskem morju odtod težnja za zemljo v Sloveniji in Hrvatski, odtod zasedba otokov in naših luk na vzhodni obali Jadranskega morja, odtod različne težnje v Albaniji in Mali Aziji. Državi SHS je vsiljena vsled tega ista naloga, ki jo je imela Srbija nasproti nemški ekspanziji na Balkanu, braniti svojo svobodo in tvoriti barijero, da ostane Balkan balkanskim narodom.

Da se bo poslužila kraljevina Italija pri izvedbi svojih političnih in ekonomskih ciljev sodelovanje tudi drugih naših sosedov "na našo škodo" in da bomo igrali vlogo "Suendenbocka" je jasno kot solnce in dokazujejo tu že sedaj svetovni dogodki.

Nedvomno je, da je dodeljena vloga pomagača v prvi vrsti Nemški Avstriji in da bo to radovoljno orožje v rokah Italjanov, da vsaj nekoliko vzpostavi staro slavo in moč; dogodki na koroški fronti so vidni znaki skupnega pohoda proti vzhodu.

Zavoljo tega se je treba ozreti in proučiti pri presoji naših mej proti kraljevini Italiji naše meje proti Avstriji, ki so del tega vprašanja.

Naša geografična in strategična meja za obrambo proti Avstriji bi bila Drava, naša etnografska meja sega okoli 20—30 km severno Drave. Glavno vlogo pri vojaških razmotrivanjih tvori faktično Drava.

Sedanj mejne črte proti Italiji in Avstriji tvorijo medsebojno stranice enakokrakega trikotnika, katerega vrh je v Beljaku, a osnovnico tvori črta črta Reka - Ptuj Celo ozemlje Slovenije se nahaja med krakoma tega tri kotnika. V srategičnem pogledu je taka geometrična oblika jako nesrečna za tistega, ki se mora braniti med tema krakoma. Čim bližja sta kraka drug drugemu, tem belj bo stisnjen tisti, ki se nahaja med njima, in to gre tako daleč, dokler ni vsled neprestanega stiskanja in gneče zadavljen tisti, ki je v sredini. To osvetljuje, zakaj je potisnila Italija svojo mejo brezobzirno in daleč na naše ozemlje skoro do Save — ker nas hoče čim prej zadušiti med tem krakoma.

Obramba na vrhu tega trikotnika, to je v prostoru Beljak - Celovec - Spod. Dravograd proti severu in v zapadu, je operativen problem, ki se da težko rešiti, ker ni prostora v globočino, ki je potreben za grupiranje in kretanje operativnih jednot in trena. Vsaka večja nezgoda na enem delu fronte ruši cel obrambni sestav v tem prostoru.

Kar velja v taktičnem in operativnem smislu za mali del tega trikotnika, velja v strategičnem pogledu za cel trikotnik.

Za Avstrijo je naravna smer za prodiranje prostor Maribor - Celje, za Italijane prostor Vrhnika - Ljubljana - Zidani most in Cerknica - Ribnica - Novo mesto. Večji neuspehi na severni fronti imajo v strategičnem smislu že nedogledne škodljive posledice za zapadno fronto in obratno; v vsakemu slučaju bi bile take operacije vse sile, ki bi branile naše meje zapadno in severno Ljubljane, odrezane od zaledja in vsak umik nemogoč.

Naj mi bo doveljena primera iz najnovejše prošlosti. Naše meje proti kraljevini Italiji in Avstriji so v strategičnem oziru slabše kot meje kraljevine Srbije pri vstopu Bolgarov v vojno in ki so imele za posledico umik Srbov v Albanijo. Srbi so imeli pred seboj na severu Savo, strategično barijero prve vrste, kar ni niti zdaleka Drava na Koroškem in Štajerskem; meja proti Bolgarski je bilo imponantno velegorje; naša meja proti Italiji je popolnoma odprta. Bolgari niso imeli na razpolago za svoje napredovanje niti ene ceste v evropskem smislu, kakor tudi ne železnice za preskrbo čet, Italjani pa imajo, kakor sem že dokazal, 11 cest sposobnih za avtomobile in več prvovrstnih železnic. To nam eklatantno kaže, v kakem položaju se nahajamo. Mogoče odtrga modrost naše zunanje politike Avstrijo od Italije, vojak pa mora računati tudi z najhujšim dejstvom ter na temelju tega proučevati možnost obrambe, torej v predležečemu napadu na severu in zapadu.

Ta pretresanja nam zopet kažejo potrebo, da dobimo proti Italiji kot minimum iste meje, ki nas branijo proti strategičnemu napadu, ter da tako razmaknemo kraka tega trikota, med katera bi se lahko zadušili, da dobimo prostora in zraka za najpotrebnejše kretanje in dihanje. Če ne dobimo te meje danes, ko so vsi naši mili sosedje, zlasti Avstrija in Madžarska "par terre" ter nam ne morejo škoditi, jih ne bomo tudi nikdar pozneje, ko se bodo te države popravile.

Končno navajam, da če se nam ne bi posrečilo dobiti Soče za mejo, ampak kako drugo mejno črto, da bi imeli tedaj po strategični vrednosti približno take meje proti kraljevini Italiji in Avstriji, kot jih je imela stara Srbija na začetku vojne proti Avstro - Ogrski. Da niso bile te meje v strategičnem smislu idealne, kažejo vsi zgodovinski dogodki iz najbližje preteklosti.

Če bi ostala danes po Italijanih zasedena črta — meja, bi se nahajali v slabšem položaju nasproti Italiji, kot ga je imela na začetku svetovne vojne Belgija nasproti Nemčiji; kaj se to pravi, je znano vsem iz dogodkov.

Razne vesti.

IZSELJEVANJE IZ AVSTRIJE IN NEMČIJE.

V položaju, katerega je za Avstrijo in Nemčijo ustvarila versailska mirovna pogodba, je postala za prebivalstvo teh dveh dežela izselitev ena izmed malštevilnih rešnih poti iz razrušene preteklosti v boljšo bodočnost Državni činitelji v obeh državah s tem tudi računajo in hočejo iti ob tem svojim državljanom na roko ter jih kolikor mogoče obvarovati zmot in škode. Tako je dunajska vlada v okviru trgovinskega muzeja na Dunaju ustanovila izselniški urad, ki bo pismeno in ustno dajal pojasnila o prometnih razmerah, gospodarskih pogojih, položaju na delavskem trgu, zdravstvenih in političnih razmerah v izselniških deželah Za voditelja urada je bil imenovan podkonzul Jožef Fuchs ki je več let služboval v Južni Ameriki. V Berlinu pa znujejo nov zakonski načrt o izselništvu; ustanovili bodo državni izselniški urad v Berlinu, deželne vlade pa morajo po pristaniščih nastaviti komisarje za svoje izselnike. Kakor poročajo "Le Temps" iz Rio de Janeiro, prihaja z vsako ladijo iz Evrope v Brazilijo po 200—300 Nemcev iz Nemčije in Avstrije V Avstriji, posebno na Dunaju se pripravlja na izselitev tudi mnogo žensk — bodisi da gredo na lastno roko iskat v široki svet dela in sreče, bodisi da slede možu, bratu, ženinu, prijatelju. "Atlas" opozarja, da morejo na uspeh v Ameriki računati samo ženske, ki znajo in hočejo z roko delati; dobre gospodinje, perice, kuharice. Na farmah bi mogle najti ženske delo v perutninarstvu, mlekarstvu in podobnih panogah. — V Ameriki so se tekom vojne in poslej razmere tako izpremenile, da bo morala priseljevanje delavcev tako pospeševati, kakor ga je zadnja leta pred vojno skušala omejiti. Kakor poročajo listi, so industrialci in finančniki Združenih držav naznanili vladi, da primanjkuje tačas 4 milijone delavcev in da se je povpraševanje po nekvalificiranih delavcih podvoljilo. Iz Italije se baje pripravlja za izselitev v Ameriko milijon ljudi.

ČUDNA AFERA.

Pred par leti so našli v Rimu ob reki Tiberi umorjeno neko žensko, ki je bila baje begunka in je dalje časa tavala po Rimu. Truplo so preiskali, fotografirali in pokopali, s tem je bila stvar za enkrat končano. Na neznan način pa so izvedeli, da je bila to žena znanega slikarja Mesonesa, hči slikarja in trgovca z umetninami Simonettija; bila je umorjena na dosedaj nepojasnjen način, položen k nji revolver in vizitka s tujim imenom. Mož je bil dejal, da je šla njegova žena, ki se nista ljubila, v Ameriko. Tudi mož je že več let slep in ga morajo voditi okoli. Zdaj je mož seveda zaprt in vprašanje je samo, če je njegova slepota pristna ali ne. Ta afera vzbuja mnogo zanimanja in osvetljuje globoko smrad gotovih krogov.

FRAZNIK V SOVJETSKI RUSIJI JE — ZLOČIN.

London, Anglija, 9. aprila. — Ruska sovjetska vlada je zapretila, da bo stavila delavnice severne ruske železnice pod vojno pravo, da napravi konec "zločinu" delavcev, ki tratijo čas, ko praznujejo praznike.

Glasi se, da je bilo na ta način 1000 delavnih dni izgubljenih v enem mesecu in da delavci počivajo po dva dni na teden in to v času, ko stradajo milijoni ljudi in ko je nemogoče transportirati kruh radi pomanjkanja železniških strojev ali lokomotiv.

Postopači so bili obveščeni, da bodo morali nadomestiti čas, za katerega je bila oropana republika ali pa bodo kaznovani soglasno z določbami vojnega prava.

Vladna komunikacija nosi naslov: — Sram vas bodi, tovariši! ter pravi, da Rusija ne more čakati na rešitev s pomočjo tujcev, temveč delati, da napravi konec pogubonosnim razmeram, premaga glad ter reši sovjetsko republiko.

ITALIJA IN NJENA TRGOVINA Z AVSTRIJO.

Rim, Italija, 9. aprila. — Ministrski predsednik Nitti ter kancelar Renner avstrijske republike sta se posvetovala glede vprašanja finance, dobave živil ter surovin, Italjanski ministrskki predsednik je rekel, da si Italija želi zopetne ustanovitve rednih trgovskih odnošajev z Avstrijo, da bo republika v stanu razviti se v ekonomskem oziru.

Dr. Renner-ja je sprejel danes v privatni avdijenci tudi papež, ki se zelo zanima za sedanje stanje v Avstriji in ki je vprašal avstrijskega kancelarja glede razmer, ki prevladujejo med prebivalstvom, posebno med naraščajem.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Spomladanski izpuščaji

so zelo neprijeten kinč in povzročajo skoraj neprenašajoče bolečine in trpljenje. Poznani so vsled svojih srbečih lastnosti in vsled trdovratnosti za zdravljenje. To povzroča nečista kri. Očisti kri potem vporabe

Severa's Blood Purifier

(Severovega Kričistilca), ki je priznan kot regulator sistema ni pomaga naravi v izločevanju nečiste kri ter tako odpravi mehurje, rane, izpuščaje, prišče in splošno hiranje. Poskusite ga. Naprodaj v vseh lekarnah. Cena $1.25 in 5c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Najzanimivejše, najcenejše in najbolj popularno čtivo vam je na razpolago.

Slovensko-Amerikanski Koledar je izšel za leto 1920.

Veliko več slik kot prejšnja leta.

Najbolj izbrani članki, opisi, razprave, povesti, šale, zanimivosti.

Stane 40 centov.

Izrežite ta kupon, pridenite za 40 centov štempsov ter pošljite nam.

SLOVENIC PUBLISING CO.,
82 Cortlandt Street,
New York, N. Y.

Tempotom naročam Slovensko-Amerikanski Koledar za leto 1920 ter prilagam za 40 centov štempsov.

Ime .....
Naslov .....
Mesto in država .....

Ko je razpadala Avstrija...

Poročilo o slovenski špionažni službi, ki je veliko pripomogla k razpadu dvojne monarhije.

Zarotniki

V avstrijski zgodovini često zasledimo zarotnike. Avstrija je bila velika ječa in narodi jetniki. Želeli so si iz nje, včasih bolj, včasih manj goreče, kakršni so pač bili časi. Znano je, kako so Lahi delali proti Avstriji v času, ko sta Benečija in Lombardija zdihovali pod habsburškim žezlom. Znano je, kako so se takrat ustvarjale tajne družbe, obdane včasih z romantično [illegible], ki so pa vendar pripomogle vse, da je Italija, da je laška inteligenca bila pripravljena, tako da so laški zarotniki mogli pripraviti celo upor, ko so francoske armade marširale proti avstrijskim. Najbolj zarotniški zvezi sta bili karbonarska in mafijatska. Zlasti mafija se je posluževala vseh sredstev, da je pomagala zrušiti habsburško moč.

V Avstriji se je ob vojni mafija ponovila. Že pred vojno se je opažalo, da so se mladi ljudje navzeli nekih idej, ki so se običajnemu državljanu zdele čudne, celo nevarne. Čehi in Slovenci so imeli zveze z Rusi, s Srbi, vseslovanski kongresi so nas zbliževali osebno. Sokolstvo je gojilo narodno zavest, radikalna in jugoslovanska akademska omladina je začela hoditi nova pota. Balkanske vojne so odprle oči mnogim, zagledali smo nemški "Drang nach Osten" in tako dalje.

Ko je izbruhnila vojna, je bilo mnogo ljudi zaprtih, nekateri les po nedolžnem, drugi pa, ker je letel nanje izrečni sum, da so rovarji, panslavisti, srbofili, protiavstrijci itd. Dokazati se ni dalo nikomur nič, ali — beseda je bila izgovorjena. In opazilo se je že, kako se javno mnenje deli na dvoje: Eni so stali na strani preganjancev, drugi so preganjanje odobravali ali pa samo zmajevali z rameni, češ, "zakaj so pa tako neumni, da se izpostavljajo". Tu so začetki "mafije" češke in jugoslovanske: Bodoči zarotniki so bili že vnaprej ožigosani, opredeljeni, ideje, dotlej ne povsem jasne, so se staložile, in razvil se je sklep, da treba v tem smislu delati. Ne samo v emigraciji, tudi doma je bilo treba zastaviti plug.

Čehi so o svoji mafiji napisali že celo literaturo. O naši ve le, kdor se je je udeleževal, bodisi v prvih, bodisi v zadnjih vrstah ali le kot orodje. Jugoslovanska mafija se ni nikdar "ustanovila" formalno, s prisegami in gledališkimi tajnostmi; delo se je začelo, nekateri so odšli za mejo, v svet, drugi so doma stvorili sprva majhen krog, ki je potem narastel. Kakor srbsko delo in stvar emigracije, je tudi njega delo zgodovinskega pomena za našo Jugoslavijo in svetel list v knjigi našega narodnega življenja.

Namen mafije je bil, da dela za narodno osvobojenje z vsemi mogočnimi sredstvi, da deluje proti habsburški Avstriji, proti tiranstvu. Delokrog jej je bil, da nadaljuje takozvano "protidržavno rovarenje", subverzivno delo", ali — kakor se je to v Avstriji že pred vojno imenovalo — da vzbuja radikalno narodno zavest in pokaže, da je naš pravi smoter, da se rešimo stare države in si ustvarimo svojo, novo, samostojno. Že pred vojno smo se spoznali, Ko je pa vojna izbruhnila, je postal delokrog večji in hvaležnejši. Trebalo je z vsemi razpoložljivimi sredstvi sredi vladajočega avstrijskega terorja pripraviti med narodom duševni razvoj, revolucijoniranje mišljenja.

Trebalo je zbirati ljudi, ki so bili pripravljeni riskirati, žrtvovati osebno svobodo in četudi glavo, toda sodelovati v delu proti Avstriji, da se zruši, in da vzklije iz nje naša Jugoslavija. Naloga menda ni bila lahka. Ne glede na brezštevilne denuncijacije denuncijacije uradov, strankarskih nasprotnikov, zasebnikov, in ne glede na sovdeležnost in pasivnost dela inteligence je bilo treba porabiti občo nezadovoljnost in širiti razkroj Avstrije. Delo se je pričelo potem časopisja: "zarotniki" so v medsebojnem sporazumu pisali članke, navidez nedolžne, ki so pa propagirali narodno idejo in odpor proti podjarmljenju; kazali so v previdni obliki in potem vedno odkritejše, za to, da obstoje pri nas privilegirani narodi (Nemci in Madžari) in robovi (Jugoslovani, Čehi itd.); dokazali so, da bi eventualna zmaga pomenila drugi svetovni red za mnogo rodov vnaprej; širili nezadovoljstvo z upravo in prehrano, z vojaškimi dajatvami; istočasno pa so širili razne Avstriji neprijazne govorice in vesti, tuje časopise in prepise iz njega, širili radost nad polomom vojske pod Beogradom in Lvovom, strah pred Rusi v Karpatih, budili — večinoma v osebnih razgovorih — nado in boljše čase, ko so Rusi leta 1915. bežali. Takih zarotnikov je bilo zelo mnogo, vedno novi neorganizirani prostovoljci so prihajali, ne da bi vedeli, da ima ves ta pokret svoje vodje, ki opravljajo še drug posel. Tudi oni, ki so pomagali, da so se pospeševala oproščenja od vojaške službe ali dajatev, niso vedeli, da stoje že pod vplivom ideje in zarote in ne več samo obče težnje, da se posamezniki odtegnejo službi in prikrivajo doma in po pisarnah. "Glavni stan" zarotnikov je že delal sistematsko na tem, da se organizirajo oproščenja na veliko, da se razširi duh nezadovoljstva s časom tudi med armado, da se množe dezertacije in končno, da se "zekadri" po možnosti organizirajo in podpro s sredstvi.

Med delavstvom se je pričel sistemno širiti smisel za sabotažo po tvornicah, ki so izdelovale vojaške potrebščine, zlasti strelivo. Mnogo eksplozij je cenzura zamolčala, toda vesti o njih so se le razširile...

To delo pod zemljo je izpodkopavalo, je sušilo Avstriji življenske sokove pri korenini, je pripravljalo prevrat, ki naj bi prišel v katerikoli obliki v odločilnem trenutku bodočnosti, ko bi avstrijska moč opešala. Da pa prej opeša, je mafija organizirala celo — pravo pravcato vojaško špijonažo proti Avstriji in v prilog entente (zaveznikov). Dobivala je podatke o vojaški situaciji, naprimer: koliko imamo materijala za topove in strelivo, koliko moštva je pod orožjem in koliko se ga še dá postaviti; koliko topov, granat itd. izdelujejo tvornice; kakšna je kakovost razstrelilnih snovi, jekla, kakšne kemične sestavine se nahajajo v smrtnih plinih, kakšne so kemične formule in druge najtajnejše tajnosti; kakšne so avstrijske maske proti plinom itd. Mafija je izvedela, kdaj gredo čete na bojišče, v katerem številu, kam; vedela je, kateri deli fronte so močno zasedeni in utrjeni in kateri manj; skušala je poizvedeti in mnogokrat z uspehom, ali se nameravajo ofenzive in kdaj, ali pa, kaj se namerava predlogati glede zunanjepolitičnih vprašanj; vedela je natančno, koliko je prebrane, žetve in setve, dotoka iz Balkana in Rusije, primanjkljaja, — in ta poročila so hodila redno po čudnih potih, s tveganjem življenj, z uporabo včasih fantastnih, včasih pa najpriprostejših sredstev preko mej, ententi, — pomagaču, zavezniku, rešitelju. Ne, kakor da je mafija bila slepo zaljubljena v entento, — ali vedela je, da drug ne more zrušiti Nemčije in Avstrije, nego ona, vedela je pa tudi, da mora pri nas najti ententa pomoči in da mora delo zarotnikov biti sestaven in važen del vojnih dogodkov.

Vedela je tudi, da naš glavni cilj ni ententa, ampak mi sami, naša bodočnost, da nam je pa mesto, kje imamo stati, odkazano vnaprej. — Zato je vse subverzivno delo veljalo pozitivnemu cilju, osamosvojitvi naši. Čehi, Poljaki in Jugoslovani so imeli iste zaveznike in iste sovražnike; imeli so isti interes, isti cilj. — zato so bili med seboj bratje in zavezniki. Vse javno mnenje je končno to uvidelo, a mafija je skrbela za praktično izvajanje, za vedno ožje zbliževanje, za skupni taktični in načelni nastop še vedno nejednotnih skupin. V vsej javnosti se je morala pri vsaki priliki naglašati ljubav do svoje prave domovine, in delo onih, ki so delali še za Avstrijo, je bilo treba odtehtati s podvojeno pridnostjo.

Uspeh vsega dela je bil, da so vsi avstrijski Slovani, zlasti pa Čehi in Slovenci, zasovražili Avstrijo z neomejeno mržnjo in da so se zavedli, da žele njen razpad in da žele svoje nove samostojne države, svojo Češko, Poljsko in Jugoslavijo.

V zadnjem poldrugem letu vojne je bil rezultat viden tudi v parlamentarnem delu na Dunaju. Mafija je dobila odločilen vpliv na parlamentna zastopstva. Parlament sam je postal torišče za razkroj avstrijske državne ideje in tam so potem poslanci nastopali proti avstrijskim državnim potrebam. Uspeh se je videl v Slovanski zvezi, ki je svojo takratno nalogo dobro rešila, videl se je v brest-litevski spomenici, mafijatskem diplomatskem aktu, in iz takšnega pomožnega dela je končno vzklilo Narodno Vijeće in naša država.

Mnogi arhivi so nepopolni in najvažnejši dokumenti so uničeni. Gorje, če bi bili prišli ob nepravem času v nepoklicane roke! Udarjene bi bile ne samo osebe, ampak vsa sveta stvar. Podrobno raziskovanje bo v poznejših letih moglo spraviti na dan ves materijal te zadnje dobe našega narodnega trpljenja. Ko je suženj po noči na tihem pilil svoje verige in pomagal sovražniku svojega gospodarja. Toda naši javnosti je treba že sedaj podati vsaj v glavnih obrisih nekatere najmarkantnejše dogodke in delovanje naših zarotnikov, njihovo požrtvovalnost in njihovo delo, poskuse in pomote, iskanje in nade, njihov strah in hladnokrvnost, kadar je "oko postave" skoraj zapazilo, da se nekaj godi...

Prihodnjič hočemo zato pripovedovati avtentično in na kratko najvažnejše dogodke iz najzanimivejšega poglavja našega narodnega dela.

Vprašanje južne železnice

Dunaj, 10. marca 1920.

Vprašanje južne železnice mora čimprej biti rešeno. Že pred vojno je bila južna železnica v slabem finančnem stanju. Njeni dohodki niso že davno več zadostovali za izplačevanje velikih dolgov, s katerimi je južna železnica že od prvih dni njene zgradbe in vzdrževanje obrata obremenjena. Dolg je naložen v 3 odst. zastavnih pismih, ki se nahajajo večinoma v rokah Francozov. Zato tako veliko zanimanje pri Francozih za južno železnico.

Pred vojno se je delalo za sanacijo južne železnice. Upniki niso dvignili del svojih terjatev in država je dovolila uporabljati južni železnici one tarife, ki so veljali za državne železnice. Toda vojna in gospodarska kriza sta to preprečili in sicer na razkosanje avstrijske monarhije.

Vsled vojne so se obratni izdatki nad vse pričakovanje povečali. Tudi povišanje tarifov ni nič pomagalo in ni zadostovalo niti za kritje obratnih izdatkov, kaj šele za odplačevanje dolga. To pa vsled tega, ker se je radi občutnega pomanjkanja premoga promet izdatno skrčil. Za izplačevanje obrest zastavnih pisem nima železnica nobenih sredstev. Od aprila lanskega leta so tozadevna izplačila popolnoma izostala.

Še en moment pride v poštev. Kakor znano, je železnica pred časom prodala svoje proge v Lombardiji in Benečiji Italiji in to za 30 miljonov frankov v zlatu. Toda od početka vojne je Italija ustavila vse izplačila. Sedaj pa so pričeli Francozi dregati Italijo in upati je, da bo Italija svoje obveznosti napram južni železnici izpolnila. Natančne podrobnosti pa niso še znane.

Svoj interes na južni železnici so pokazali Francozi še na drug način. V Saintgermainski mirovni pogodbi se nahaja poseben člen (320), ki ureja reorganizacijo južne železnice na podagi dogovorov med državami, skozi katere teče železnica (Jugoslavija, Avstrija, Ogrska in Italija). Na posebni konferenci se je imela končno odločiti usoda južne železnice in vsa vprašanja, ki so s tem v zvezi,

V začetku tega leta so povabili francoski interesenti upravo južne železnice k pregovorom v Pariz. Posvetovanja so se vlekla cele tedne. Ker pa ni mirovna pogodba z avstrijsko republiko še ratificirana, z Ogrsko pa še ne sklenjena in ker še ni padla odločitev glede plačilnih obveznosti Italije, zato niso tozadevna komisijonelna pogajanja z udeležnimi državami na podlagi mednarodnih dogovorov mogla še priti do zaključka.

Dve možnosti sta predvsem dani. Ali kupi od teh štirih držav vsaka oni del južne železnice, ki teče po njenem ozemlju, ali pa ostane južna železnica še nadajle enotno zasebno podjetje. Tretja možnost pa bi bila sledeča: Vsaka izmed štirih prizadetih držav si pridobi lastninsko pravico na železniškem omrežju, ki se nahaja na njenem ozemlju. In te štiri države lastnice železnice, toda vodila bi upravo železniška družba — seveda na račun interesiranih držav. Prednost zadnjega načrta bi bila v tem, ker bi bilo obratno vodstvo za vse štiri države enotno.

V tem slučaju bi ne bile proge južne železnice v Avstriji, Italiji in na Ogrskem za nas tuje proge, ampak bi imeli najožjistik z jugoslovanskim železniškem omrežjem. Naša vlada bi imela pravico in vpliv zahtevati, da se varujejo interesi naše države na vsem omrežju južne železnice, torej tudi na progah izven naše države.

Naši bogati naravni produkti potrebujejo v svrho izvoza ugodnih prometnih zvez na zapad, ker se naše blago dobro plačuje. Torej predvsem v Švico, v Francijo in proti morju. Tudi za ostali trgovski promet potrebujemo ugodnih zvez s Švico, Francijo in morjem. Toda ravnotako z Dunajem inpozneje z Budimpešto, Češkoslovaško in Poljsko ter če mislimo na bodočnost, tudi z južno Nemčijo.

Vsled teh dejstev bi bila enotna južna železnica zelo važna. Pomislimo na njen vzoren organizacijski aparat, ki bi nam v rednih razmerah dobro služil. In na celotnem dolgem omrežju bi imeli samo eno progo, mesto državnih železnic treh sosednih držav, s kateri mi lahko vsak čas pridemo v konflikt.

Seveda ne smemo pri tem pozabiti na ugodnosti, ki bi jih bili deležni, če dobimo jugoslovansko omrežje južne železnice in ga spojimo z našimi državnimi železnicami. Toda pri tem moramo dobro premisliti vse razloge, ki govore za za in proti. Ta korak bi mogoče bil sedaj še prezgoden, ako vpoštevamo dobro organizacijo južne železnice, medtem ko niso državne železnice naše mlade države tako dobro organizirane. Prevzetje južne železnice bi povečalo težkoče, s katerimi se mora naš pro-

Šele tedaj moremo rešiti velevažno vprašanje, katera rešitev bi bila za nas najboljša, ko bodo politična in gospodarska vprašanja, ki so za nas še temna, pojasnjena. Do tedaj bi bilo dobro, da pustimo možnost vsake rešitve še odprto.

Južna železnica, ki dela, kakor vse železnice na kontinentu, z deficitom, pa ne more tako dolgo čakati. Zato se je obrnila uprava južne železnice v sporazumu s svojimi francoskimi upniki, ki stoje pod posebno zaščito francoske vlade, na vse štiri intersirane države, in prosila za začasno finančno pomoč.

Naša vlada se bo morala odločiti. V spomenici, ki je odposlana vsem štirim državam, dokazuje uprava južne železnice, da mora brez takojšne državne pomoči železnica propasti. Potem bi bile države primorane, prevzeti tozadevno omrežje južne železnice v lastno režijo in oskrbovati obrat z državnimi sredstvi. To bi bilo isto, kakor če države že sedaj železnico finančno podprejo. Če pa se južna železnica sedaj razbije na štiri kose, potem se ne bo mogla nikdar več zopet vpostaviti enotnost, tudi če bi države naknadno to hotele. Kakor druge države, tako imamo tudi mi svoj interes, da pustimo do tedaj, ko se bodo pričela pogajanja za izvedbo člena 320. St. Germainske pogodbe, vse možnosti rešitve odprte. Ko bo padla odločitev v tem temeljnem vprašanju našega prometa, bomo morali vpoštevati vse navedene momente.

Mehika in mi.

Združene države so najbolj nazadnjaške med vsemi polno civiliziranimi narodi. Zavrnile so priliko, da se združijo z drugimi velikimi silami v velikem napredovanju proti boljšim, varnejšm in srečnejšim razmeram med narodi. Vse latinsko-ameriške dežele Južne in Centralne Amerike so postale sedaj članice Lige narodov. Dale so svojo besedo, da bodo podpirale mirovni dogovor. Celo Venezuela se je pridružila Ligi in v celem Novem svetu so ostale na strani le Mehika in Združene države in to iz natančno istega vzroka, — nasilnosti in vihravosti domače politike.

Kralj Haakon Norveški nam je čital včeraj lekcijo, ko je pri omenitvi izjave norveškega parlamenta, da stopi v Ligo narodov, rekel, da po mnenju norveškega naroda ta zveza predstavlja

> največji napor, ki je bil storjen dosedaj, da se razvije vlado pravice med narodi in da je bodočnost Lige odvisna bistven od razvoja, temelječega na prostopu vseh civiliziranih narodov, na splošni omejitvi oboroževanja ter obligacije, da se uravna mirim potom vse mednarodne spore v namenu, da se prepreči vojno.

Namen Lige je preprečiti spore ter jih uravnati mirnim potom, če se pojavijo. Strankarski voditelji slepih pristašev raznih strank pa so še vedno na kolenih te obračajo svoje oči proti nebu, kateremu se zahvaljujejo, da se nismo izročili večnemu vmešavanju v zadeve drugih narodov.

Tukaj je senator Calder, ki pravi, "da se je dogodilo to, kar je bilo neizogibno. Franciji se je zdelo primerno poslati svojo armado v Nemčijo, da se zavaruje pred možnim napadom. Njena akcija nas jasno opominja, kakšna bi bila naša odgovornost, če bi se izročili Ligi narodov".

Thomas Carlyle se poslužuje kratkega in odkritega načina, kako dati izraza svojemu mnenju glede mož, ki se obnašajo na ta način. Pa pustimo na stran njegovo ostrost ter povejmo senatorju Calderju in drugim senatorjem njegove inteligence, da bi ne bilo nobene prilike za Francijo poslati svoje čete v nemška mesta, če bi se bili on in drugi republikanski senatorji odločili od senatorja Lodge-a ter odobrili mirovno pogodbo že pred šestimi meseci.

Republikanci v senatu Združenih držav so uničili zvezo in pod njih udarci se je zdrobila tudi Liga narodov. Sovražne dežele so hitro videle to priliko ter se je tudi poslužile. Turki so se uprli proti pogojem miru, katere so jim hoteli zavezniki diktirati. Masakri Armencev in drugih kristijanov v Marašu so bili posledica akcije senat Združenih držav. Bati se je bilo tudi vojne med Jugoslovani in Italjani, ker je manjkalo vseh uspešnih sredstev, da se izvede pritisk za spravo, trezno pamet in pravico.

Reakcijonarna vojaška demonstracija dr. von Kappa v Nemčiji je bila direktna posledica tega, da niso mogli zavezniki vsled nastopa senata Združenih držav ojačiti svojih zmag potom soglasnega odobrenja mirovne pogodbe ter s tem tudi dogovora glede Lige narodov. Sedaj se poroča o slični zaroti vojaških reakcijonarcev na Bavarskem.

Pomanjkanje kesa je opaziti vsepovsod v Nemčiji in Nemci upajo profititirati iz razdora med zavezniki, ki so jih skupno premagali ter pritisnili ob tla. Francija pozna nemškega duha ter je storila v pravem času svoje korake, da prepreči povratek stare nevarnosti v novi obliki.

Ničesar sličnega bi se ne pripetilo v Nemčiji, Turčiji ali kje drugod, če bi Združene države zadostile obveznostim, katere so prevzele v soglasju z mednarodno moralo. Na velikem zborovanju sil civilizacije, kojega namen je bil zagotoviti mir in varnost sveta, smo se postavili prav v prednje vrste častne legije. Nato pa smo zapustili svoje mesto ter se umaknili. Sedaj ne predstavljamo niti zadnje straže ter smo le ničla in to raditega, ker so smatrali Lodge in njegovi republikanski tovariši ponižanje predsednika Wilsona za bolj važno stvar kot pa mir sveta. Amrikanci nimajo nobene pravice očitati Franciji, ko je sklenila braniti samo sebe, ker je spoznala, da se se drugi narodi izneverili svoji obljubi, da jo bodo branili, njo in same sebe proti skupni nevarnosti.

Tako pravi newyorški "Times". To je vse lepo in dobro, a če bi hotela biti Liga narodov v resnici uspešna, bi morala biti zgrajena in postavljena na pravici napram vsem, ne pa na nasilju ter zavarovanju plena, katerega so nagrabili glavni med zavezniki tekom svetovne vojne. Glavna stvar bi bila dati vsakemu, tudi najmajšemu narodu popolno svobodo ter vso zemljo, ki je njegova in na kateri stanuje že dolgo časa. Odpraviti bi se moralo vse "strategične meje" ter slične smešne odredbe, ki so le olepševalen izraz za imperijalistične težnje velikih narodov. Le v takem slučaju bi bila Liga narodov nekaj vredna. Drugače pa ni nič drugega kot jamstvo, da bodo veliki narodi lahko mirno uživali sadove svojega plenjenja.

Na čem temelji francoska vojaška akcija?

Poroča major Sanford Griffith.

S tem, da so udarili na Frankfurt ter na druga mesta ob Main, so Francozi pokazali, da so trdno sklenjeni izvesti svoj vojaški program in sicer sami ter s silo izvesti svojo razlago mirovnega programa.

Francozi so očividno določili čas za gibanje, kojega namen je razcepiti Nemčijo, na trenutek, ko je razorganizacija največja. Napredovanje ob Main in eno v Ruhr premogarske okraje pomenja enostaven izprehod brez vsakih vojaških ovir. Informirani angleški in ameriški krogi nasprotujejo vsakemu razširjenju okupacije kot koraku, ki bi involviral več bodočih komplikacij kot pa prinesel neposrednih prednosti. —

Francozi hočejo sedaj več neposrednih jamstev. Prepričani so — in mogoče po pravici, — da Nemci ne nameravajo zadostiti pogojem mirovne pogodbe. Pariz nima nikakega zaupanja v katerikoli Ligo ter veruje le napol, da se Francozi lahko zanašajo na zaveznike v slučaju nadaljne vojaške agresije. Francozi so pričeli uvidevati, da je nemogoče dobiti od Nemčije veliko vojno odškodnino. Vsled tega so zopet enkrat položili svojo usodo v roke maršala Focha ter upajo sedaj dobiti to, kar se boje izgubiti v slučaju, da bi Nemci postali drugačnega mnenja.

Po mojem mnenju je navzočnost nemških čet v Ruhr okraju le pretveza za prodiranje Francozov. Mnenje zunanjih opazovalcev v Ruhr okraju je bilo in je še danes, da so nemške čete tam potrebne v večjem številu kot pa dovoljuje mirovna pogodba v namnu, da se vzdrži tam red.

V tem oziru se angleško in ameriško mnenje razlikuje od onega Francozov. Francozi nočejo trpeti nobenega gibanja od strani nemške vlade, ki bi značilo nadaljni namen te vlade iznebiti se vsaj dela bremena, katerega nalaga mirovna pogodba Nemcem.

Nemci morajo po mnenju Francozov priti do prepričanja, da je francoska armada pripravljena nastopiti sama, če treba kaj takega, da s silo izvede francoske zahteve.

Angleži pa se na drugi strani prav nič ne boje za svojo bodočnost od strani Nemčije. Sklenili se izogniti se vsem komplikacijam, ki bi jih lahko potegnile v nadaljna vojaška podjetja na kontinentu. V nasprotju proti Francozom so pripravljeni pomagati katerikoli ustavni vladi v Nemčiji, ki hoče uničiti reakcijonarce ali boljševike. Angleška trgovska politika nasprotuje vsakemu gibanju, ki bi imelo pa posledico nadaljnje zasužnenje Nemčije ali ki bi strmoglavilo še malo preostalo ekonomsko ravnotežje na kontinentu.

To je natančno razvidno iz stališča, katerega so zavzeli Francozi in Angleži napram revolucijonarnim izpremembam v Nemčiji. Angleži so od prvega pričetka naprej moralno podpirali Eberta ter obljubili velike zaloge živil, kakorhitro bo red zopet uveden.

Francozi pa so stali na strani ter je po njih naziranju intervencija edino zdravilno sredstvo za vse nemške bolezni.

Če bi ostali militaristični nazadnjaki na čelu Francije bi slednja že zdavnaj intervenirala v Nemčiji kot edino primerno akcijo, da se uveljavi mirovno pogodbo ter obvaruje Evropo rdečega požara.

Nemška industrija je že zelo trpela vsled ovir, katere so nastale potom okupacije porenskega ozemlja. Več kot polovica tvornic v tem ozemlju, je zaprla svoja vrata. S tem, da so razširili okupacijo tudi na ruhrski okraj, se Francozi sedaj ločili nadaljni važni industrijalni okraj od domačih tržišč. Še bolj važno in resno pa je dejstvo, da je zveza med vzhodno in zapadno Nemčijo prekinjena vsled zasedenja dveh važnih križišč, namreč Frankfurta in Darmstadta.

Vse te težkoče bodo brez dvoma še povečale splošni ekonomski nered v Nemčiji.

Obstajajo pa še nadaljne težkoče, ki bodo zadele Francoze same. V enostavnosti svojega vojaškega gibanja so očividno pregledali dejstvo, da je resnična preiskušnja vsake politike na kontinentu ona, ki določa, kaj bo pomenila z ozirom na splošno stabilnost razmer.

Evropa bo še nadalje stradala, dokler se stroja produkcije ne spravi v tek. Ali so Francozi s tem svojim korakom pripomogli k temu? Gotovo ne. Za eketiranjem frankfurtskega okraja so prevzeli na svoje rame odgovornost za nadaljno polovico miljona nezadovoljnih in slabo prehranjenih nemških delavcev.

Ti delavci so dobili od svoje vlade kratke ure ter visoke plače, a bili so kljub temu nezadovoljni. Francozi pa ne priznavajo iste prostosti za delo ter tudi niso pripravljeni zagotoviti narodu bolj uspešno dobavo živil. Naravna posledica tega bo še veliko večje nezadovoljstvo.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

HITRA POMOČ

Oslabelost vsled pretežkega dela, izčelanost, okoreli sklepi in mišice, slaboten hrbet, pretegnjenje in izpahnenje, temu je lahko hitro odpomoči s takojšnjo uporabo

PAIN-EXPELLERJA

"Prijatelja v potrebi"

Družine, ki so enkrat spoznale njegovo zdravilno moč, ne bodo več brez njega. Samo en Pain-Expeller je, in v vaše varstvo je opremljen z našo tvorniško znamko

SIDROM

Če nima zavojček te tvorniške znamke, ni pristen in ga zavrnite. 35 in 70 centov v vseh lekarnah ali pa pri

F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

ANŽE PITOV
ALI
ZAVZETJE BASTILE.

Spisal Aleksander Dumas, st.

21 (Nadaljevanje.)

V onem času so stavljali kralja še pred narod.

— Da, moj dragi gospod Billot, mi vas čujemo ter smo pripravljeni podati se vašim izvrstnim razlogom. Povejte nam, kje je knjiga in kakorhitro se prepričamo, da imate le en izvod, jo bomo zaplenili ter se nato mirno odstranili.

— Dobro torej, — je odvrnil Billot. — Knjiga se nahaja v rokah poštenega dečka, kateremu sem jo danes zjutraj zaupal, da jo ponese nekemu prijatelju.

— In kako je ime temu poštenemu dečku? — je vprašal agent.

— Anže Pitov. Sirota je, katero sem iz usmiljenja vzel k sebi in ki gotovo ne ve, kaj je v knjigi.

— Hvala vam, gospod Billot, — je odvrnil agent, ki je zopet vrgel perilo v predal. — Kje pa se nahaja ta pošteni dečko?

— Mislim, da sem ga pri povratku zapazil pod lopo. Pojdite in vzemite mu knjigo, a ne storite njemu nič žalega.

— Žalega, dragi gospod Billot! Potem pa nas slabo poznate. Mi bi ne storili niti muhi kaj žalega.

In tako so odšli proti označenemu kraju. Pri lopi so zapazili Pitova, ki se jim je zdel vspričo njegove visoke rasti še strašnejši kot je v resnici bil.

Katarina, ki je prisluškovala pri vratih, je čula nerazločno besede: — Knjiga, doktor in Pitov. Ko je vihar, katerega je pričakovala, v resnici izbruhnil, ji je prišla misel, da oslabi njegovo učinkovanje. Tedaj je zašepetala Pitovu, naj se proglasi lastnikom knjige. Kaj se je zgodilo nadalje, smo že povedali in tudi to, na kak način je Katarina oprostila Anžeta. Pitov je skočil preko plota ter zbežal, a agent kot duhovit človek, je tudi porabil ta beg.

Ker je bila dvojna naloga, ki mu je bila poverjena, izvršena, je beg Pitova nudil agentu in njegovima tovarišema izvrstno priliko, da pobegnejo tudi sami.

Črni mož, ki ni imel niti najmanjšega upanja, da bi dohitel begunca, je vendar poganjal svoja dva tovariša naprej z glasom in lastnim vzgledom in vsakdo, ki bi jih videl leteti skozi deteljo in žito, bi smatral te tri ljudi za najbolj besne sovražnike Pitova, dočim so oni sami v dnu svojih src blagoslavljali dolge krake Pitova.

Komaj pa je izginil Pitov v gozdu in komaj so dospeli trije do njegovega roba, ko so takoj obstali za nekim grmom. Tekom teka sta se jim pridružila dva nadaljna agenta, ki sta se skrivala v bližini pristave ter imela nalog prihiteti na pomoč v slučaju, da bi ju agent poklical.

— Pri moji veri, — je rekel črni mož, — prava sreča je, da ni imel ta dečko škatljice ter le knjigo. Prisiljeni bi bili vzeti pošto, da ga dobimo. Moj Bog, to ni človek, to je jelen.

— Da, — je rekel eden izmed biričev, — kaj ne, on ni imel škatljice? Nahaja se v vaših rokah.

— Gotovo, prijatelj moj, — je odvrnil črni mož, katerega so imenovali Pasdeloup.

— Potem imamo pravico do obljubljene nagrade.

— Tukaj je, — je rekel Pasdeloup. Pri tem je potegnil iz žepa štiri zlatnike, katere je razdelil med onimi, ki so dejanski nastopili ter onimi, ki so le čakali.

— Naj živi gospod poročnik, — je rekel Pasdeloup, — a kadar se stori to, — treba delati razliko. Ni poročnik oni, ki plača.

— Kdo pa?

— Eden njegovih prijateljev ali pravzaprav ena njegovih prijateljic, ne vem natančno, kajti dotična oseba žli ostati anonimna.

— Stavim, da je dotična oseba, ki bo dobila škatljico.

— Rigoulot, prijatelj moj, vedno sem trdil, da si ti bistroumen dečko. Dokler pa ne bo bistroumnost rodila svojih sadov ter prinesla nagrade, hočemo zbežati. Ta prokleti najemnik ne izgleda preveč milo in prijazno in če bo opazil, da je zmanjkalo škatljice, bo poslal na našo sled vse svoje hlapce in to so strelci, ki streljajo prav tako dobro kot najboljši Švicarji njegovega veličanstva.

To naziranje je bilo pač v večini, kajti petorica agentov je neumorno nadaljevala s pohodom ob robu gozda, ki jih je skrival pred očmi vseh ter jih vodil četrti milje od tam zopet na cesto.

Ta previdnost je bila odveč, kajti kakorhitro je Katarina videla, da je agent s pomagačema izginil na zasledovanju Pitova, je poklicala prežeče hlapce ter jim rekla, naj odpro vrata. Hlapci so prihiteli in kakorhitro je bila Katarina prosta, je oprostila tudi svojega očeta.

Billotu se je zdelo kot da sanja. Mesto da bi bil planil iz sobe, je šel nezaupno ter se vrnil od vrat v sredino sobe. Bilo je videti kot da se boji vreči pogled na pohištvo, katero so prebrskali agenti.

— In so mu zeli knjigo, kaj ne? — je vprašal Billot.

— Da, oče moj, a njega niso vzeli.

— Koga, njega?

— Pitova. Zbežal je. In če še vedno tečejo za njim, morajo biti sedaj že v Vauciennes.

— Tem boljše. Ubogi dečko! V to sem ga spravil jaz.

— Oh, oče moj, ne brigajte se za njega, temveč mislite rajše na nas. Bodite brez skrbi. Pitov si bo že pomagal iz zadrege. Moj Bog, kakšen nered, poglejte vendar, mati!

— Moj predal s perilom! — je vzkliknila gospa Billot. — Niti do tega niso imeli rešpekta! Ti lopovi!

— Torej so iskali v tem predalu! — je vzkliknil Billot.

Planil je proti predalu, katerega je agent zopet zaprl ter pričel z rokama broditi po njem.

— Oh, — je vzkliknil, — to je nemogoče.

Billot se je ozrl naokrog kot blazen.

— Poglej, če jo boš kje našla! Pa ne, tukaj je bila, kajti sam sem jo dal sem. Še včeraj sem jo videl. Niso iskali knjige, ti lopovi, temveč škatljico.

— Katero škatljico? — je vprašala Katarina.

— Saj vendar veš.

— Škatljica gospoda Gilberta — je rekla gospa Billot, ki je ob tako pomembnih prilikah ponavadi molčala ter pustila druge govoriti in delati.

— Da škatljica gospoda Gilberta, — je rekel Billot, ki je segel z obema rokama v svoje goste lase. — Dragocena škatljica!

— Prestrašili ste me, oče moj, — je rekla Katarina.

— O, jaz nesrečnež! — je zavpil Billot. — Da nisem mislil na to škatljico! Kaj bo rekel sedaj doktor? Za kaj me bo smatral? — Prepričan bo moral biti, da sem izdajalec, lopov ni bojazljivec.

— Moj Bog, kaj pa je vendar bilo v škatljici, oče moj?

— Tega ne vem. Vem le toliko, da sem moral jamčiti doktorju zanjo s svojim življenjem in da bi se moral pustiti ubiti, da jo branim, — je rekel Billot.

Napravil je tako obupno kretnjo, da sta njegova žena in hči skočili prestrašeni nazaj.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Jugoslavije.

Orožnika je žalil Frane Golob v Strževem dne 12 decembra l. l., češ da povodom neke hišne preiskave niso pravilno postopali in da so delali po roparsko, — Ali Vam je bilo treba jezik glodat, pravi nadsvetnik Vedernjak obtoženen, kateri pravi da je bil takrat, ko je tako govoril, razburjen. — Ali boste Vi vsakega na odgovor stavili, pravi nadsvetnik Vedernjak Golobu; —vojaško repetirko so pa le pri Vas našli, sama menda le ni padla v hišo. Ko kot priča zaslišani orožnik potrdi, kar navaja obtožba, vpraša nadsvetnik Vedernjak Goloba: —Ali je res tako? — Ne vem, sem se takrat šnopsa napil. — Tak postaven kmečki fant, pa šnops žre, kakor kaka ljubljanska baraba. Sodišče je Goloba obsodilo v pet dni strogega zapora.

Sirota. Valovi vojne vihre so ga zanesli v naše kraje tam iz karpatskih sten. Oče — rudar mu je umrl pred dvema leti. Mati mu živi. Majhen, 17-leten deček je Adolf Probst, delavec v Zavrstniku pri Litiji. Odnesel je v Litiji razno blago, čevlje, cigarete, tobak, drsalke in druge malenkosti. Ljubljansko deželno sodišče mu je prisodilo 14 dni. S težko bridkostjo nastopa pot v ječo.

Tridesetletnico

svojega službovanja v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani je obhajal strojni stavec Leopold Werzak. Ves ta čas je Werzak poleg drugega stavil "Slovenca" sprva na roko, ko pa si je tiskarna nabavila stroje "Linotype", je pa še stavil na stroju.

Pred ljubljansko poroto

se bodo morali zagovarjati Ivan Slevec, kateri je obdolžen vloma pri Milanu Škrlju v Ljubljani, in Anton Petrovčič ter Josip Dacar, ker je Petrovčič izvabil svoji teti rajni Fatarini Perhave 1440 lir, da jih zamenja, kar je tudi storil, toda denarja ji ni vrnil, pač pa je poslal k njej svojega prijatelja Dacarja, ki se je rajni teti predstavil kot detektiv in rekel, da so pri zamenjavi lir Petrovčiča aretirali, kar je storil zato, da bi teta po Petrovčiču ne povpraševala. Okradovana teta je med preiskavo umrla, Petrovčič in Dacar sta pa na njen račun zapravljala. Dacar je že enkrat zaradi goljufije sedel pred ljubljansko poroto, ki ga je pa oprostila, ker se je porotnikom in alid Dacar smilil.

Pomiloščen.

Roparski morilec Anton Završnik, kateri je bil po ljubljanski poroti obsojen na smrt, je pomiloščen na 20 let težke ječe.

Pred vojno in zdaj.

Državnemu pravdništvu v Ljubljani so bile do 28. februarja t. l. vložene 1003 ovadbe zaradi zločinov; v mirnih časih je bilo celo leto vloženih 2200—2400 ovadb.

Italjanski listi o jugoslovanski vladi.

"Idea Nazionale" piše v uvodniku, da se s prihodom kabineta Stojana Protića položaj Italije ni izboljšal. Opozicija je popolnoma zmagala in s tem je dobila Wilsonova politika močno podporo. Po načinu, kot je kabinet sestavljen, izgleda, da ima cilj, podpirati Wilsonov protest. Emigranti iz naših jadranskih pokrajin bodo popolnoma podpirali Protića.

"Messaggero" piše: "Novo ministrstvo more računati na pomoč poslancev iz onih zemelj, ki so zasedene od Italjanov. Ti poslanci so največji sovražniki sporazuma z Italijo, kar pomeni, da bo novo ministrstvo v jadranskem vprašanju še bolj nepomirljivo od prejšnjega."

"Epoca" piše, da je Protić drugi Pašić. Njegovo glasilo "Samouprava" je zelo nepopustljivo v jadranskem vprašanju in okrog njega so najbolj goreči Jugoslovani.

"Piccolo della Sera: "S prihodom nove vlade v Belgradu se je položaj Italije poslabšal, ker je vlada v Belgradu sestavljena iz strank, ki so najbolj nepopustljive napram Italiji. Položaj je s prihodom nove vlade sledeči: Na eni strani Wilson z vlado Protića, na drugi strani Italija in njeni zavezniki. Izid dvoboja je dvomen."

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Rojak iz Colorado. — V kolikor je nam znano, je podjetje The Chandler Creek Oil & Gas Company vstanovljeno na zdravi podlagi. Delničarji so skoro sami Slovenci in le nekaj jih je druge narodnosti, ki so vešči pri takem podjetju. Nekateri so vložili precejšnjo svoto, zato želilo, da bi podjetje dobro uspelo. Začetek je povsod težak, posebno pri podjetju, ki zahteva velik kapital. Brez reskiranja še nihče ni bil bogat.

Kje je JANEZ TEKAVČIČ? Doma je iz vasi Hinje, pošta Žužemberk na Dolenjskem, rojen leta 1889. Služil je pri 17. pešpolku in bil ujet od Rusov ter prepeljan v mesto Tula, kjer se je nahajal v evakucijonalni bolnišnici št. 39. Kdor izmed rojakov, posebno onih v Rusiji, ve kaj o njem, naj naznani njegovi teti, za kar dobi 5 dolarjev nagrade. Naslov: Mrs. Frances Zevnik, 11310 Stephenson Ave. Pullman, Ill. U. S. America. (10-13—4)

Rada bi izvedela za naslov svojega bratranca ALOJZIJA KALIŠTER. Pred 9. leti sva bila skupaj na Davis, W. Va. Doma je iz Juršič št. 15 na Notranjskem. Išče ga njegova sestrična Marija Sedmak omožena Pucelj. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov sedanji naslov, da mi ga blagovoljno naznani; ali pa če sam bere ta oglas, naj se mi sam javi na naslov: Mrs. Mary Pucelj, 1417 East 53. Street, Cleveland, Ohio. (10-14—4)

NAZNANILO.
Rojakom v Frontenacu, Kansas, in okolici.

Od torka zvečer 20. aprila pa do nedelje 25. aprila se bo vršil v cerkvi Presv. Srca (Sacred Heart Church) petdnevni sveti misijon. Vse slovenske rojake iz okolice vabimo, da se blagovole vdeležiti tega sv. misijona v obilnem številu. To je prvi slovenski misijon v tem kraju.

Kdo ve kaj o FRANCETU DEBEVCU? Doma je iz Škriva pri Igu. Ko je izbruhnila vojna, je služil pri 17. pešpolku in je bil ujet leta 1914 od Rusov v Galiciji. Pisal je nato še dvakrat, potem nič več; odkar je zadnjič pisal, je minilo 4 leta. Nazadnje se je nahajal v mestu Harkovu. Kateremu rojakov v Rusiji je o njem kaj znanega, naj sporoči Jeri Debeve, Škriv pošta Ig pri Ljubljani, Jugoslavia (10-12—4)

PROŠNJA.

Prosiva, ako kdo kaj ve o najinem bratu ANTONU KOVAČ iz Skrbič, Opatija, Istra. Zadnjič je pisal meseca oktobra 1918 iz ruskega ujetništva njegovi ženi Cili Kovač. Ker od takrat ni nobenega glasu od njega, je njegova žena, kakor tudi midva brata v velikih skrbeh za njega, kaj se je ž njim zgodilo. Zatorej, kdor cenjenih rojakov v Rusiji ve kaj o njem, je vljudno naprošen sporočiti vse podrobnosti njegovi ženi Cili Kovač, Skrbiči 54, Abbazia, Istria, Venezia Giulia, Italia, ali pa bratoma na ta-le naslov: Louis & Frank Kovač, 656 Garland Ave., Detroit, Mich., U. S. America. (9-12—4)

Kje je moj brat MATEVŽ PRIMOŽIČ? Doma je iz vasi Terbija, občina Stara Oselica nad Škofjo Loko. Rad bi izvedel za njegov naslov, ker imam mu poročati več važnih stvari iz stare domovine, ki se njega tičejo. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njegov naslov, da mi ga naznani, ako pa sam bere ta oglas, pa še rajši vidim, da se mi sam oglasi. — Anthony Primožič, Export S. R., Box 12, Westmoreland Co., Pa. (9-12—4)

Kje je moja hči MARIJA PETERLIN, sedaj morda že poročena? Odšla je leta 1912 in se nastanila pri stricu Jerneju Peterlin na 728 N. Warman Ave., Indianapolis, Ind. Od leta 1914 nisem prejela še nobenega pisma od nje. Rojena je bila leta 1894 v Domžalah; nje oče Janez Peterlin je bil železniški delavec. Če kdo kaj ve o njej, prosim, naj mi poroča, ali naj se pa sama oglasi svoji materi: Jera Peterlin, vdova v Kamniku, Novi trg št. 28, Slovenija, Jugoslavia. (9-10—4)

Cosulich črta

Direktno potovanje v Dubrovnik [Gravosa] in Trst.

Parnik Belvedere odpluje 1. maja.

Parnik President Wilson odpluje 8. maja.

Potom listkov, izdanih za vse kraje v Jugoslaviji in Srbiji.

Razkošne ugodnosti prvega, drugega in tretjega razreda.

Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino.

PHELPS BROTHERS & CO.

Passenger Department

1 West Street New York

KRETANJE PARNIKOV
KEDAJ ODPLUJEJO IZ NEW YORKA

France	14. aprila — Havre
Rochambeau	22. aprila — Havre
La Touraine	24. aprila — Havre
Adriatic	24. aprila — Cherbourg
New York	24 aprila — Cherbourg
Belvedere	1. maja — Trst
La Lorraine	1. maja — Havre
St. Paul	1. maja — Cherbourg
Lafayette	8. maja — Havre
Pres. Wilson	8. maja — Trst
Philadelphia	8. maja — Cherbourg
France	12. maja — Havre
La Savoie	22. maja — Havre
New York	22. maja — Cherbourg
Susquehanna	22. maja — Trst
Rochambeau	27. maja — Havre
Adriatic	29. maja — Cherbourg
La Lorraine	29. maja — Havre
St. Paul	29. maja — Cherbourg
Argentina	1. junija — Trst

Glede cen za vozne listke in vsa druga pojasnila, obrnite se na tvrdko

FRANK SAKSER
82 Cortland St. New York

IŠČEM DOBRE DOGARJE.

Imam mnogo najboljšega lesa, v višini, suh in zdrav kraj. Lahko delate vsak dan, ni močvirja, ni povodenj in dobra studenčnica. Plačam visoke cene dobrim dogarjem, stalno delo in plačam vožnjo, če delajo nekaj mesecev za mene. MAX FLEISCHER, 258 Lewis St., Memphis, Tenn.

SANTAL CAPSULES MIDY

Ozdravi katar mehurja in odstrani vse v 24 urah.

Vsaka pilula nosi ime MIDY

Varujte se ponaredb.

Na prodaj v vseh lekarnah.

OGLASI NAJ SE

ANTON KOMPOŠ; išče ga sestra Marija Kompoš, Rateče št. 35, Jugoslavia. — Nadalje naj se oglasi tudi OLGA SCOGNA; pri nas ima pismo od Spedike Piacenti iz Rima, Italia.

Upravništvo Glas Naroda.

ŽENITNA PONUDBA.

Vdovec, star 45 let, dobrega značaja, brez otrok, imam stalno delo ter zaslužim na šurno delo $9.00 in imam tudi že lep prihranek, iščem tem potom v svrho ženitve pridno žensko, bodisi dekle ali vdovo z enim ali dvema otrokoma od 30 do 40 let staro. Na premoženje se ne oziram. Samo resne ponudbe naj se pošljejo na naslov: Vdovec, c/o Frank Sakser 6104 St. Clair Ave., Cleveland, O. (9-12—4)

VABILO

na plesno in zabavno veselico, katero priredi društvo sv. Alojzija št. 36 JSKJ. v Conemaugh, Pa., **v soboto 17. aprila** v lastni dvorani na 1st Alley. Tem potom vabimo vse rojake in rojakinje iz te okolice, da blagovolijo posetiti omenjeno veselico. Za dobro postrežbo in zabavo bo obilno preskrbljeno. Začetek ob 7.30 zvečer. Vstopnina 50¢.

K obilni vdeležbi vabi odbor. (9-12—4)

BARVE, LAKI IN OLJE.

Pozor rojaki! Imate priliko naročiti vsakovrstne barve za hišo, znotraj in zunaj, po tovarniških cenah. Družba, katero jaz zastopam, izdeluje že mnogo let različne barve, katere potrebujete za vašo hišo. (Dobite mešane barve, ali pa lead in olje). Ako hočete naročiti, pišite ali pa pridite osebno k meni.

PURITAN OIL & PAINT CO.

Frank Glavich, 1531 E. 70th St., Cleveland, O., zastopnik. Vsa pisma naslovite direktno na mene, ali pa na družbo

KILO je ozdravil

Ko sem pred par leti vzdigoval težak zaboj, sem jako počil. Zdravniki so mi rekli, da je moje edino upanje operacija. Pasovi se niso dobro obnesli. Končno sem pa dobil nekaj, kar me je hitro in popolnoma ozdravelo. Minila so leta in kila se ni nikdar povrnila, čeravno opravljam težko delo kot mizar. Nisem bil operiran nisem izgubil časa, nisem imel sitnosti. Jaz nimam ničesar naprodaj toda vam natančno povem, kako se lahko ozdravite brez operacije, če pišete meni, Evgene M. Pullenu, mizarju, 299 F. Marcellus Avenue, Manasqua, N. J. Najbolje je, da izrežete to vest ter jo pokažete drugim, ki so počeni. Ohranili boste življenje, ali pa se vsaj ognili nadlege in skrb in strah pred operacijo.

(Advert.)

Zakaj sem tako lepo oblečena?

Da pričnem, jaz zaslužim lep denar. Potem pazim kadar kupujem, da dobim vredno blago.

Toda skrivnost pa tiči v moji sedajni službi.

Vsak dan grem delat v veliko prijetno sobo, ki je čista kot igla, ima čist zrak in solnčno svetlobo. SUNSHINE BISKVITE se mi prinese, ki jih potem vlagam v male škatlje ali pa delom prigrizke. Moje delo je zelo natančno, ker pri še taki pažnji lahko zdrobim SUNSHINE BISKVITE, če ne delam previdno.

Zdaj vam pa povem veliko ttajnost radi obleke, ki tako lepo izgleda.

Ta je enostavna; ko pridem na prostor, slečem svojo bleko in jo obesim v posebno zaprto shrambo in oblečem navlašč za delo pripravljeno obleko. S tem si prihranim svojo obleko in to pomeni mnogo v današnjih dneh.

Torej, veste za katero dekle, ki jo zanima to in želi dobiti stalno prejetno delo z dobro plačo, pvejete, da naj se oglasi pri Mr. Spellman, LOOSE WILES BISCUIT COMPANY, Long Island City. To je tisto veliko deset stropno belo poslopje, z nad tisoč okni na Thomson Ave. in Queens Place, Iztočno na koncu Queensboro Bridge. Skoro vsakdo v New Yorku lahko pove, kje je. Iz Grand Central vzamite Queensboro subway in okrog 7 minut ste na postaji 11 St. par korakov od tovarne.

Pridete takoj, predno niso mesta zasedena.

Mary Sunshine

Rad bi izvedel za naslov svojega brata JOHNA PETROVČIČ. Doma je z Vrhnike, podomače Jurcov. Biva nekje v Clevelandu, Ohio. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, ali naj se pa sam oglasi, ker poročati mu imam več važnih stvari iz stare domovine. — Lawrence Petrovčič, 1325 Wadsworth Avenue, Waukegan, Ill. (9-10—4)

Suho grozdje

importirano iz starega kraja 22 centov funt.

Boksa 50 funtov $11.00.

Posebne cene na veliko.

Balkan Importing Co.

51—53 Cherry Street, New York, N. Y.

DOCTOR LORENZ

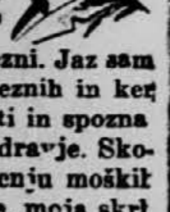

EDINI SLOVENSKO GOVOREČI ZDRAVNIK ŠPECIJALIST MOŠKIH BOLEZNI

644 Penn Ave PITTSBURGH, PA.

Moja stroka je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jaz sam že zdravim nad 23 let ter imam skušnje v vseh boleznih in ker znam slovensko, zato vas morem popolnoma razumeti in spoznati vašo belezen, da vas ozdravim in vrnem moč in zdravje. Skozi 23 let sem pridobil posebno skušnjo pri ozdravljenju moških bolezni. Zato se morete popolnoma zanesti na mene, moja skrb pa je, da vas popolnoma ozdravim. Ne odlašajte, ampak pridite čimpreje.

Jaz ozdravim zastrupljeno kri, mazulje in lise po telesu, bolezni v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, stare rane, živčne bolezni, oslabelost, bolezni v mehurju, ledcah, jetrah in želodcu, rmenico, revmatizem, katar, zlato žilo, naduho itd.

Uradne ure so: V pondeljek, sredah in petkih od 9. ure zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 8. ure zvečer. Ob nedeljah pa do 2. ure popoldne.

PO POŠTI NE ZDRAVIM. PRIDETE OSEBNO. NE POZABITE IME IN NASLOV.

Dr. LORENZ 644 Penn Ave. PITTSBURGH, PA.

Nekateri drugi zdravniki rabijo tolmače, da vas razumejo. Jaz znam hrvatsko še iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem.

Sedaj smo dobili v zalogo najnovejše glasne prave Columbia Gramofone. Tukaj vam je slika, stane vas le $32.50

Imam tudi nove cenike za prave Kranjske Columbia plošče. Pišite pojn takoj.

Ta gramofon igra tako glasno da ga slišite na miljo daleč. Brez colnine ga ahko nesete v kufru kadar greste v stari kraj. Ne pozabite da boste pošteno postreženi za Vaš denar vedno le pri:

IVAN PAJK, 24 Main Street, Conemaugh, Pa.